

ΑΝΑΤΟΛΗ.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΕΤΟΣ Γ'.

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

ΦΥΛ. Δ'.

Η ΕΝ ΑΒΟΥΚΙΡ ΝΑΥΜΑΧΙΑ.

Τῷ 1798 ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης, μετὰ τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν πολέμους, ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Διευθυντηρίου, ὅπως κυριεύσῃ τὴν Αἴγυπτον. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἀφεώρα εἰς τὰ ἑξῆς.

Α'. Νὰ ἰδρυθῇ παρὰ τὸν Νεῖλον Γαλλικὴ ἀποικία.

Β'. Νὰ ἀνοιχθῶσι νέαι ἀγοραὶ διὰ τὰ Γαλλικὰ ὑφάσματα ἐν Ἀφρικῇ, Ἀραβίᾳ καὶ Συρίᾳ, καὶ νὰ ἀποκτῶνται δι' ἀνταλλαγῆς πάντα τὰ προϊόντα τῶν ρηθειςῶν χωρῶν.

Γ'. Νὰ ληφθῇ ἡ Αἴγυπτος ὡς βάσις ἐνεργείας, ὅπως ἐξ αὐτῆς σταλῆ στρατὸς ἐκ 50, 000 εἰς τὸν Ἰνδόν, ἵνα συμμαχήσῃ μετὰ τῶν Μωρατῶν, Ἰνδοῦ καὶ Μουσουλμάνων τῶν κατὰ τῆς Ἀγγλικῆς ἐν Ἰνδίας ἐξουσίας δυσηρεστημένων.

Σκοπὸς λοιπὸν τῆς ἐκστρατείας οὐσιαστικὸς ἦτον ἡ ταπεινώσις τῆς Ἀγγλικῆς ἰσχύος.

Ἀφοῦ τὰ πάντα διετέθησαν ἐν τάξει, ὁ Βοναπάρτης, τῇ 19 Αὐγούστου 1798, ἀπέπλευσεν ἐκ Τουλώνης μετὰ 13 πλοίων τῆς γραμμῆς, 6 φρεγατῶν, καὶ τινῶν μεταφορικῶν πλοίων, φερόντων στρατὸν 30 καὶ ἐπέκεινα χιλιάδων.

Ἐκ Γενούης, Σιδιταθέκιας καὶ Κορσικῆς ἀπέπλευσαν ἕτερα πλοία, ἅτινα κατὰ τὸν πλοῦν συνηνώθησαν μετὰ τοῦ στόλου τοῦ Βοναπάρτου, τῇ δὲ 13 Ἰουνίου ὁ Βοναπάρτης ἐγένετο κύριος τῆς Μελίτης. Τῇ 1η Ἰουλίου ἐποιήσατο ἀπόβασιν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Τῇ 21 ἰδίου μηνὸς ἤρατο τὴν νίκην ἐν τῇ μάχῃ τῶν Πυραμίδων κατὰ τῶν Μωμελούκων, καὶ τῇ 23 εἰσῆλασεν εἰς Κάϊρον.

Οὕτως ἡ τόλμη, ἡ φρόνησις, καὶ ἡ τύχη ἔθετον εἰς χεῖρας τοῦ Βοναπάρτου τὴν ἀρχαίαν γῆν τῶν ἐνδόξων Φαραῶ. Δὲν συνέβη ὅμως τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ τὴν ναυμαχίαν, ἥτις ἐνταῦθα συνήρθη. Μετὰ τὴν ἀποβίβασιν τοῦ στρατοῦ, διέταξεν ἵνα τὰ μὲν μεταφορικὰ πλοία ἀγκυροβολήσωσιν εἰς τὸν λιμῆνα Ἀλεξανδρείας, τὰ δὲ πολεμικὰ ἐν τῷ ὄρμῳ τοῦ Ἀβουκίρ, ἐνθα συνήρθη ἡ ναυμαχία, ἣν οἱ μὲν Γάλλοι καλοῦσι «τοῦ Ἀβουκίρ», οἱ δ' Ἄγγλοι «τοῦ Νεῖλου».

Ἴδου πῶς περιγράφει τὴν ναυμαχίαν τῆς τῆν ὁ Botta.

Οἱ Ἄγγλοι εἶχον ἐγκαίρως πληροφορηθῆ περὶ τῆς μελετωμένης εἰς Αἴγυπτον ἐκστρατείας, ὡς ἐγκαίρως εἰδοποιήθησαν περὶ τοῦ ἀπόπλου τοῦ στόλου ἐκ Τουλώνης. Μετὰ τοσαύτης δὲ ταχύτητος ἔσπευσαν τ' ἀγγλικὰ

πλοία, ὥστε ἔφθασαν εἰς τὸ στόμιον τοῦ Νείλου πρὸ τῶν Γαλλικῶν. Μὴ εὐρόντες ὁμοῦ οἱ Ἄγγλοι τοὺς ἐχθροὺς ἐκεῖ, περιήρχοντο τὴν μεσόγειον, ὅπως συναντήσωσιν αὐτοὺς καὶ τοὺς πολεμήσωσι πρὶν ἢ προσεγγίσωσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Δὲν τοὺς συνήντησαν ὁμοῦ, διόπερ ἐπανεκάμψαν εἰς τὴν Αἴγυπτιακὴν ἀκτὴν.

Ἀνέτειλεν ἡ πρώτη Αὐγούστου, ἡμέρα, καθ' ἣν συνήφθη μία τῶν φοβερωτέρων ναυμαχιῶν τοῦ κόσμου. Ὁ Ναύαρχος Νέλσων ἠγεῖτο τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου. Ζητῶν ὁ Νέλσων τὸν Γαλλικὸν στόλον ἀπανταχοῦ, ἀνεῦρε τέλος αὐτὸν ἐν τῷ ὄρμῳ τοῦ Ἄβουκίρ, καὶ πάραυτα διέταξε τὴν ἐπίθεσιν. Οἱ Γάλλοι ἐν τούτοις εἶχον παρατηρήσει τὴν προσέλευσιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐτοιμασθῆ διὰ τὴν συμπλοκὴν.

Ὁ Ἀγγλικὸς στόλος συνέκειτο ἐκ 13 πλοίων, ἐκάστου φέροντος 7½ πυροβόλα. Τὰ πλοία ταῦτα ἦσαν τὰ ἑξῆς. Ὁ «Πρόσκοπος», οὐδέπιδαινεν ὁ ναύαρχος, ὁ «Ὠρίων», ὁ «Κούλλοθεν», ὁ «Βελλεροφόντης», ὁ «Γολιάθ», ὁ «Ζηλωτῆς», ὁ «Μηνώταυρος», ἡ «Ἀμυνα», ὁ «Αὐθάδης», ὁ «Μεγαλοπρεπῆς», ὁ «Ταχὺς», καὶ ὁ «Θησεύς». Πρὸς δὲ εἶχον οἱ Ἄγγλοι καὶ τὸν «Λέανδρον», φέροντα 50 πυροβόλα, καὶ τὴν φρεγάταν «Φρουρὸν», φέρουσαν ἕτερα 36 πυροβόλα. Τὰ πληρώματα τοῦ στόλου τούτου συναπέτελλον 8,000 λογάδων ναυτῶν.

Ὁ γαλλικὸς δὲ στόλος ἀπετελεῖτο ἐκ μεγίστου πλοίου χρησιμεύοντος ὡς ναυαρχίδος καὶ καλουμένου «Ἀνατολῆς», ἐκ τριῶν πλοίων φερόντων 8½ πυροβόλα καὶ καλουμένων «Φραγκλίνου», «Κερωνοδόλου», καὶ «Γουλιέλμου Τέλλου», ἐξ ἐνῆα ἄλλων φερόντων 7½ πυροβόλα καὶ καλουμένων «Πολεμιστοῦ», «Κατακτητοῦ», «Σπαρτιάτου», «Ἀετοῦ», «Κυριάρχου λαοῦ», «Εὐτυχοῦς», Τιμολέοντος», «Ἐρμού», καὶ «Γενναίου», ἐκ τῆς φρε-

γάτας «Ἀρτέμιδος», φερούσης 48 πυροβόλα, ἐκ τῆς «Δικαιοσύνης», φερούσης 44, καὶ ἐκ τῆς «Ἀρτεμισίας» καὶ τῆς «Σοβαρᾶς», φερουσῶν ἀνά 36. Τὰ πληρώματα τοῦ Γαλλικοῦ στόλου ἐλόγιζον 10,900 ναύτας. Τὴν ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ Ναύαρχος Brueys, ναυτικὸς διακεκριμένος καὶ γενναίωτατος.

Αἱ περιστάσεις ὑφ' ἃς οἱ δύο στόλοι διετέλουν, ἦσαν διάφοροι. Διότι ὁ μὲν ἀγγλικὸς στόλος εὕρισκετο εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, ἐνῶ ὁ Γαλλικὸς εἶχεν ὡς πρόχωμα τὴν νῆσον τοῦ Ἄβουκίρ, καὶ τοι ἐν μακρᾷ ἀπ' αὐτῆς ἀποστάσει εὐρισκόμενος, ἦτις, νῆσος, ὠχυρώθη διὰ πυροβόλων. Μικρὰ τινα πλοία, φέροντα πυροβόλα μικρᾶς δόξης, ὑπεστήριζον καὶ αὐτὰ τὸν Γαλλικὸν στόλον. Τὸν τρόπον τούτον τοῦ ναυμαχῆσαι προστίμησεν ὁ Γάλλος ναύαρχος, ὅπως μὴ ἀποξενωθῆ τῆς βοήθειάς τῆς στερεᾶς ἀφ' ἐνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου, διότι ὑπερεῖχε τοῦ ἀντιπάλου κατὰ τε τὸν ἀριθμὸν τῶν πλοίων καὶ τὸν ὄγκον αὐτῶν. Διὰ τοὺς λόγους τούτους δὲν ἠθέλησε νὰ ἐκτεθῆ εἰς ναυμαχίαν ἐν ἀνοικτῷ πελάγει καὶ μὲ ἀναπεπταμένα ἱστία, γινώσκων τὴν τῶν Ἀγγλων περὶ τοὺς ἐλιγμοὺς δεξιότητα καὶ εὐκίνησίαν. Ἐκτὸς τούτου ὑπελόγισεν ὅτι αἱ σφαῖραι τῶν πυροβόλων του θὰ ἐπετύγγανον κάλλιον τοξευόμεναι ἐκ πλοίων ἐλλιμενισμένων, ἢτοι ἀκινήτων, παρὰ ἐκ πλοίων πλεόντων καὶ κινουμένων.

Οὕτως ἡ τῶν Γάλλων νίκη καθίστατο πιθανωτέρα, διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις οἱ Γάλλοι στρατιῶται, οὕτω πολεμοῦντες, δὲν θὰ ἀπεθαροῦνοντο. Ἐπνεε σκίρων, ἀποκλίνων ὀλίγον πρὸς τὸν βορᾶν. Ἄμα ὁ Ἄγγλος ναύαρχος ἀνεῦρε τὸν Γαλλικὸν στόλον, διέταξε τὴν ἔναρξιν τῆς μάχης, καὶ τὴν πρὸς τὰ Γαλλικὰ πλοία προσπέλασιν ἐκ παντὸς τρόπου. Ὁ ναύαρχος Brueys ἀφ' ἑτέρου, διέταξε τοὺς ναύτας τῶν μικρῶν πλοίων ν' ἀνέλθωσιν εἰς τὰ μεγάλα. Ἐρρίψε δὲ καὶ νέαν ἀγκυραν, ὅ-

πως τὰ πλοία του καταστήσῃ ἀσφαλέστερα. Οὕτως ἔδωκε τοῖς ὑπ' αὐτὸν νὰ νοήσωσιν ὅτι ἔδει ἢ νὰ νικήσωσιν, ἢ ν' ἀποθάνωσι. Μετὰ τοῦτο ἐτοποθετήθη μετὰ τῶν καλλιτέρων ἀξιωματικῶν ἐπὶ τοῦ καρχησίου τῆς πρύμνης, ἢτοι ἐν κινδυνωδεστάτῃ θέσει, καθόσον οἱ Ἄγγλοι συνέβιζον νὰ πυροβολῶσι κατὰ τῶν ἰστών.

Οἱ Ἄγγλοι ἐπετέθησαν μεθ' ὀρμῆς κατὰ τῆς προφυλακῆς καὶ τοῦ κέντρου τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ὅστις, ἀπαντήσας διὰ βροχῆς στρατιῶν καὶ θηριοκῶδως οὕτως εἰπεῖν ἀμυνθεῖς, ἀπέκρουσε τὴν ἐπίθεσιν, οὐκ ὀλίγον ἐπενεγκῶν βλάβαν εἰς τὰ Ἀγγλικά πλοία. Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐπίθεσιν τὰ ἐπὶ τοῦ νησιδρίου πυροβολοστάσια ἐβοήθησαν οὐκ ὀλίγον τὸ ἔργον τῶν πλοίων. Οἱ Ἄγγλοι ἐπετέθησαν καὶ δευτέρον, ἡ δὲ ναυμαχία ἤθελε παραταθῆ καὶ ἀποθῆ λίαν ἐπικίνδυνος δι' αὐτοὺς, ἕνεκα τῆς ἐπιμονῆς τοῦ Νέλσωνος τοῦ νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τοῦ μετώπου τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ὅστις ἀπεκαλύπτετο πρὸς τὰ δεξιά, ἐὰν ὁ πλοίαρχος Φόλεϋ Γκόλια δὲν συνελάμβανε τὴν τολμηρὰν ἰδέαν νὰ παρεισδύσῃ, παρακάμπτων τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν τῶν Γαλλικῶν νηῶν, μεταξὺ τῆς στερεᾶς καὶ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ὅπερ ἐπήνεγκε τὴν ἐξῆς μεταβολὴν. Οἱ Γάλλοι, στερηθέντες τοῦ προνομίου τοῦ νὰ μὴ δύνανται οἱ ἐχθροὶ νὰ τοῖς ἐπιτεθῶσιν ἢ ἐξ ἐνός μόνου μέρους, ἢτοι τοῦ δεξιοῦ, εὐρέθησαν οὕτω μεταξὺ δύο πυρῶν. Ὁ Φόλεϋ τὸ τόλμημά του ἐνήργησε μετὰ τέχνης καὶ γενναιότητος. Ἄλλοι συνάδελφοί του, νοήσαντες τὴν σημασίαν τοῦ διαθήματος, ἠκολούθησαν ἐν τάχει αὐτόν. Οὕτως ὁ «Γολιάθ», ὁ «Ζηλωτῆς», ὁ «Ὠρίων», ὁ «Θησεύς», ὁ «Αὐθάδης», καὶ τέλος ἡ ναυαρχίς, εὐρέθησαν παρὰ τὸν Φόλεϋ. Συγχρόνως τὰ λοιπὰ ἀγγλικά σκάφη, μὴ παρενοχλούμενα ὑπὸ τῶν πλοίων τοῦ Γαλλικοῦ κέντρου καὶ τῆς ὀπισθοφυλακῆς, ἐτοποθετή-

θησαν δεξιόθεν τῶν Γαλλικῶν καὶ ἐκεραυνοβόλουν αὐτὰ διὰ πυρὸς λυσσαλέου. Οὕτως ἡ Γαλλικὴ ἐμπροσθοφυλακὴ καὶ μέρος τοῦ κέντρου, ἢτοι ὁ «Πολεμιστῆς», ὁ «Κατακτητῆς», ὁ «Σπαρτιάτης», καὶ ὁ «Ἀετός», εὐρεθέντα μεταξὺ δύο πυρῶν, μεγάλως ἔπαθον, καὶ τοι κατ' ἀρχῆς ἠμύνθησαν γενναίωτατα. Καταβλήθέντα ὁμοῦ ὑπὸ τῆς ὑπερόχου Ἀγγλικῆς δυνάμεως, συνεπρίβησαν οὕτως, ὥστε κατέστησαν ἀνίκανα εἰς μάχην, καὶ ὑπετάγησαν.

Ὁ ἄνεμος ἐν τούτοις, ὅστις ἔπνεεν ἐπὶ ἐξ ἄρκτου, ἐξώθει τὸν καπνὸν τῶν πυροβόλων ἐπὶ τοῦ κέντρου καὶ τῆς ὀπισθοφυλακῆς τῶν Γάλλων, ὅπερ κατέστησε τὸν ὀρίζοντα αὐτῶν ἀπέραντον νεφέλην, ἐν ἣ διεκρίνετο μόγον τὸ πῦρ τῶν πυροβόλων. Ἡ θέα ἦτο φρικώδης. Οἱ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς Γάλλοι, νοουῦντες πόσον ἐνδιαφέρουσα ἦτο διὰ τὴν πατριδα τῶν ἡ ναυμαχία ἐκείνη, ἀνήρχοντο εἰς ὑψηλὰ μέρη καὶ ἐθεῶντο τὰ γινόμενα. Πλήρη θεατῶν ἦσαν τὰ τείχη καὶ τὸ Ἀστεροσκοπεῖον Ἀλεξάνδρειας, τὰ δώματα καὶ οἱ ἐξώσταί τῆς Ροσσέττης, καὶ ὁ πύργος τοῦ Ἀμπούλ-Μαρχαδούρ, ἀπέχον βολὴν πυροβόλου ἀπὸ τῆς τελευταίας πόλεως. Συγχρόνως οἱ Ἀρβες διεσπάρησαν εἰς τὴν ἀκτὴν, τὸ μὲν ὅπως ἴδωσι τοὺς Γάλλους, ὅς ἐμίσουν, κινδυνεύοντας, τὸ δὲ ὅπως, ἐν περιπτώσει ἤττης αὐτῶν, ἐπιδοθῶσιν εἰς λφυραγωγίαν, ἅμα ὡς οὗτοι ἐξήρχοντο εἰς τὴν ξηρὰν.

Ἐρρίνετο ὅτι εἰς τριαύτην φοβερὰν θέαν, εἰς τόσον τῶν πυροβόλων τρομερὸν πάταγον, οὐδὲν φοβερώτερον ἠδύνατο νὰ προστεθῆ. Καὶ ὁμοῦ. . . σκηνὴν τρόμου φοβερωτέρα παρέστη αἴφνης. Ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Ὁ «Βελλεροφόντης» συνεπλέκετο πρὸς τὴν «Ἀνατολὴν» ἀλλ' ἡ γιγάντιος αὐτῆ νῆος ἀπέκρουσεν αὐτὸν τόσῳ ἐρρωμένως, ὥστε μικροῦ ἐδέησε νὰ τὸν εὐθίσῃ. Τὴν στιγμὴν ταύτην ἀφίκετο εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ὁ «Ἀλεξάνδρος»,

πλοῖον Ἀγγλικὸν πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐλλιμενισθὲν, ὅπου, ἅμα προσεγγίσαν, ἐπετέθη καὶ αὐτὸ λυσοσῶδῶς κατὰ τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ «Ἀλέξανδρος», ὅστις ἀφίκετο μετὰ τοῦ «Ἀλεξάνδρου», ἐπετέθη κατὰ τοῦ «Κυρίαρχου Λαοῦ» καὶ τοῦ «Φραγκλίνου». Εἶτα ἄλλα πλοῖα ἄγγλικά, προσήγγισαν, καθόσον ἤττηθείσης τῆς Γαλλικῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, ἢ κατὰ τοῦ κέντρου ἐπίθεσις καθίστατο εὐχερεστέρη. Οὕτως ἡ Ἀνατολή καὶ οἱ δύο τῆς περὶσταται, «Φραγκλίνος» καὶ «Κερκυνοδόλος», ἐπολιορκούντο πανταχόθεν. Ὁ Ναύαρχος Brueys, ὅστις καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τῆς μάχης ἐξετέλεσεν ὅ,τι ἱκανὸς, γενναῖος καὶ πεπειραμένος ναύαρχος ἦτο ἐφικτὸν νὰ ἐκτελέσῃ, πληρωθεὶς κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα κατ' ἀρχάς, ἐδιχάσθη ἐπὶ τέλους εἰς δύο ἴσα μέρη ὑπὸ σφαίρας τηλεβόλου. Ὁ Καζαμπιάγκας, πλοίαρχος τῆς Ἀνατολῆς ὁ, πληρωθεὶς καὶ αὐτὸς βαρέως, ἠναγκάσθη νὰ τεθῆ ἐκτὸς μάχης. Τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς ἐκείνην ἠγγέλθη διὰ κραυγῶν ὅτι ἡ Ἀνατολή ἐκαίετο! Οὐδεμία ἐλπίς σωτηρίας ὑπῆρχε! Τὰ πάντα ἐθλάσθησαν, διερράγησαν, κατέπεσαν, συνετρίβησαν. Καὶ ὅμως καταιγίς Ἀγγλικῶν σφαιρῶν ἐξηκολούθει πίπτουσα ἐπὶ τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ Ἀνατολή, τὸ μέγα καὶ ὠραϊότατον αὐτὸ πλοῖον, ἐκαίετο, καὶ καιόμενον διέχεεν ἐν τῷ βαθυτάτῳ σκότει ἀπελπιστικὴν λάμψιν! Οἱ Ἀγγλοὶ, περὶ τὴν 40 ὥραν τῆς νυκτὸς ἤρξαντο ἀποσυρόμενοι, φοβηθέντες τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δλέθρου τῆς Γαλλικῆς ναυαρχίδος. Τῷ ὄντι, φοβερωτάτη αἴφνης βροντῆ, ἐκρηγῆς ἰσχυρωτάτη ἐπηκολούθησε καὶ εἶτα, ἐπὶ 40 λεπτά, ἐπεκράτησε σιγὴ βαθυτάτη. Τὰ τε ἐγγυτέρω καὶ τὰ ἀπωτέρω εὐρισκόμενα πλοῖα περιεζώσθησαν ὑπὸ καπνοῦ, ἐκαλύφθησαν ὑπὸ συντριμμάτων παντὸς εἶδους, καὶ οὔτε ἐβλεπον ἄλληλα, οὔτε ἀκόπως ἠδυνήθησαν νὰ σωθῶσιν ἀπὸ τῶν φλογῶν.

Τὸ πυροβολικὸν τότε ἐπανήρξατο τοῦ ἔργου τοῦ δλέθρου, καθόσον οἱ Ἀγγλοὶ δὲν ἤθελον ν' ἀφήσωσιν ἡμιτελῆ τὴν καταστροφὴν τοῦ Γαλλικοῦ στόλου. Ἡ μάχη παρετάθη μέχρι τῆς 3ης ὥρας τῆς πρωῒας, ὅτε ἐκόπησεν αὕτη, ἀπαυθησάντων πλέον τῶν μαχητῶν.

Ὅταν ἡ ἡμέρα ἀνέτειλεν, ὅποια θέα παρουσιάσθη εἰς τὰ ὄμματα πάντων! Ἐνῶ κατὰ τὴν προτερῆαν δύο στόλοι ἀκέραιοι, πλήρεις ἀκμῆς καὶ πλήρεις μαχητῶν ἐνθουσιῶντων παρετάσσοντο ὑπερήφανοι, τὴν ἐπιούσκην, συντετριμμένοι, αἰματόφυρτοι, πυροπολύμενοι, πλήρεις νεκρῶν καὶ ἀγωνιώντων, παρίστανον θλιβεράν ὄψιν καὶ σπαραξικάρδιον. Οὐδὲν λείψανον τῆς Ἀνατολῆς διεσώθη! Ἡ φρεγάτα «Σοδρα» εἶχε βυθισθῆ καὶ διεκρίνετο μόλις ἡ κορυφὴ τῶν ἰσπῶν τῆς. Τὰ πλοῖα «Πολεμιστῆς», «Κατακτητῆς», «Σπαρτιάτης», «Ἀετὸς», «Κυρίαρχος Λαὸς», καὶ «Φραγκλίνος», ἄνευ ἰσπῶν, ἐγένοντο λεία τῶν Ἀγγλῶν. Ὁ «Εὐτυχῆς» καὶ ὁ «Ἐρμῆς» συνετρίβησαν εἰς τοὺς σκοπέλους. Ὁ «Κερκυνοδόλος» ἦτο ἄνευ ἰσπῶν, ἡ «Ἀρτεμισία» ἀποτεφρωμένη, ὁ «Τιμολέων» ἀνεστραμμένος. Σὼς διετηρήθησαν δύο μόνον πλοῖα τῆς ἐπιτοφυλακῆς, ὁ «Γουλιέλμος Τέλλος» καὶ ὁ «Γενναῖος» μετὰ τῶν δύο φρεγατῶν «Ἀρτέμιδος» καὶ «Δικαιοσύνης».

Ἐκ τῶν Ἀγγλικῶν πλοίων ὁ «Βελλεροφόντης» ἀπώλεσε τοὺς ἰσπῶς πάντας, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ πλοῖα ἐθλάθησαν, ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ᾧσιν ἀνίκανα πρὸς πλοῦν. Ὁρμησαν δὲ κατὰ τοῦ «Εὐτυχοῦς», τοῦ «Ἐρμού», τοῦ «Κερκυνοδόλου», καὶ τοῦ «Τιμολέοντος» καὶ ἐκυρίευσαν αὐτὰ, καθὼς ναυαγήσαντα. Ἐπειράθησαν εἶτα νὰ καταλάβωσι τὸν «Γουλιέλμον Τέλλον», καὶ τὸν «Γενναῖον», τὰς δύο ὑπερηφάνους Γαλλικὰς φρεγάτας· ἀλλ' ἀναπετάσασαι αὐτὰς τὰ ἰσπῶν, ἐσώθησαν, ἡ μὲν πρώτη εἰς Μελί-

την, ἡ δ' ἑτέρα εἰς Κέρκυραν. Ἡ τελευταία συνήντησε κατ' ὄδον τὸν «Θηλάσιον Ἴππον», μέγα ἄγγλικὸν πλοῖον, καὶ τὸ ἔφερε μετ' ἑαυτῆς εἰς τὴν ρηθείσαν νῆσον. Κυβερνήτης τοῦ «Γενναίου» ἦν ὁ Joaille, ἀνὴρ ἀνδρείοτατος, ποιήσας θαύματα κατὰ τὴν ναυμαχίαν. Ἐσώθησαν πρὸς δε ἡ «Δικαιοσύνη» καὶ ἡ «Ἀρτεμισία». Οἱ Ἀγγλοὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ καταδιώξωσι τὰ πλοῖα ταῦτα, διότι, ὡς προεῖρηται, τὰ πλοῖα τῶν εἶχον ὑποστῆ ἱκανὰς βλάβας.

Ἐκ τῶν Γάλλων ἄλλοι μὲν συνελήφθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, ἄλλοι ἔφυγον εἰς Ἀλεξάνδρειαν διὰ μικρῶν ἀνακτίων, ἄλλοι δὲ, ριφθέντες εἰς τὴν ξηρὰν, ἐσφάγησαν ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Ἐκ τῶν Γάλλων ἀπωλέσθησαν κατὰ τὴν ναυμαχίαν εἰς φονευθέντας, πληρωθέντας καὶ αἰχμαλωτισθέντας, 8,000. Οἱ νεκροὶ ὑπελογίσθησαν εἰς 4,500. Οἱ πληρωθέντες καὶ αἰχμαλωτισθέντες ἠλευθερώθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ Ναύαρχου καὶ ἐστάλησαν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ μὴ λάθωσι τὰ ὄπλα κατὰ τῆς Ἀγγλίας μέχρι τῆς συνομολογήσεως τῆς εἰρήνης.

Ἐκ τῶν Ἀγγλῶν ἀπωλέσθησαν εἰς πληρωθέντας καὶ νεκροὺς 900 σχεδὸν στρατιῶται, ἐν οἷς καὶ ὁ πλοίαρχος τοῦ «Μεγαλοπρεποῦς».

Τὴν ἤτταν ταύτην, ἀπέδωκεν ὁ Βοναπάρτης εἰς τὸν Brueys, διότι, λέγει, ἔμεινεν οὗτος ἐν ταῖς ἀφιλοξένοις τῆς Αἰγύπτου ἀκταῖς πλέον τοῦ δέοντος. Ἐγραψε μάλιστα ὅτι ἡ τῆς διαμονῆς τοῦ στόλου παράτασις ἐγένετο ἄνευ τῆς διαταγῆς του, καθόσον, ὡς ἔλεγεν, ἐκεῖνος συνεδούλευσεν αὐτὸν νὰ πλεύσῃ εἰς Κέρκυραν. Ἄλλοι τοῦναντίον γράφουσιν ὅτι ὁ Brueys, διαγνοὺς τὸν κίνδυνον, ἠθέλησε ν' ἀπέλθῃ, ἀλλ' ὁ Βοναπάρτης ἐκόλυσεν αὐτὸν νὰ τὸ πράξῃ, διότι δὲν ἠθέλησε νὰ στερηθῇ τῆς βοηθείας τοῦ στόλου. Ἐκ τῶν δύο τούτων γνωμῶν ἀγγώττον τίς ἐστίν

ἡ βεβαία, καθόσον οὐδεμία ἀξιόπιστος μαρτυρία διεσώθη. Ὁ Brueys παρίσταται βεβαίως ἀδικαιολόγητος, ἀφήσας ἀνοικτὴν τὴν εἰσοδὸν τῷ Ἀγγλικῷ στόλῳ, ὅστις τόσον εὐκόλως προσήγγισεν αὐτόν. Ὁ Γάλλος ναύαρχος, ἅμα ὡς ἀνεκάλυψε τὸν ἐχθρὸν, ὤφειλεν, ἢ νὰ ἀναπετάσῃ τὰ ἰσπῶν καὶ νὰ συγκρουσθῇ μετ' αὐτοῦ ἐν ἀνοικτῷ πελάγει, ἢ, ἀφοῦ ἤθελε νὰ μείνῃ ἐν τῇ θέσει του ἀκίνητος καὶ ἐκεῖθεν νὰ ναυμαχήσῃ, νὰ βολιδοσκοπήσῃ καλῶς τὰ μεταξὺ τῆς ἀκτῆς καὶ τῶν πλοίων τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ ὕδατος καὶ ἂν εὕρισκεν αὐτὰ βαθέας, νὰ θέσῃ ἐκεῖ μεγάλα πλοῖα, καθόσον τὴν μάχην ἐνίκησαν οἱ Ἀγγλοὶ διότι εἰσῆλθον εἰς τὸ στενὸν ἐκεῖνο παραπλευρῶς τοῦ Γαλλικοῦ στόλου. Ἐὰν τοῦτο δὲν συνέβαινεν, ἡ ναυμαχία ἐκείνη ἴσως ἀπέληγε κατὰ τῶν Ἀγγλῶν. Ἐν τούτοις τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ἐπέδρασεν ἐπὶ ἄλλων τῆς Εὐρώπης τυχῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Βολτα. Ἡμεῖς δὲ προστίθεμεν λεπτομερείας τινάς.

Ἄμα ὁ Νέλσον ἀνεκάλυψε τὸν ἐχθρὸν τὸν στόλον ἐν τῷ ὄρω τοῦ Ἄβουκίρ, ἔδωκε τὰ σύνθημα τῆς μάχης πάραυτα. Πρὸ ἡμερῶν οὔτε ἔτρωγεν, οὔτε ἐκοιμάτο ἐκ τῆς ἀνησυχίας καὶ ταραχῆς του, ὅτι δὲν δύναται νὰ συναντήσῃ τοὺς Γάλλους. Ἄμα ὅμως ἔδωκε τὸ σημεῖον τῆς ἐπιθέσεως, διέταξε νὰ τῷ φέρωσι νὰ φάγῃ. Ἐγερθεὶς ἐκ τῆς τραπέζης, εἶπε τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἀξιωματικοῖς. «Πρὸ τῆς αὔριον ἢ θὰ εἶμαι Ὁμότιμος, ἢ θὰ ἀναπαύωμαι ἐν τάφῳ τοῦ Οὐεστμίνστερ. (α)

Ὁ μνησθεὶς ἱστορικὸς Βολτα ἀποδίδει τὴν νίκην εἰς τὸ ἀυθαίρετον κίνημα τοῦ πλοίαρχου Φόλεϋ. Ἄλλ' ὁ γινώσκων τί ἐστὶν Ἀγγλικὴ πειθαρχία, δὲν θὰ πιστεύσῃ ποτὲ ὅτι

(α) Ὁμότιμος εἶναι ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ ὑπέρτατος τιμητικὸς τίτλος. Ἐν τῷ Ναφὶ δὲ τοῦ Οὐεστμίνστερ, θάπτονται οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ μεγάλοι ἄνδρες τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους.

Ἄγγλος πλοίαρχος ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν νὰ ποιήσῃ ἐλιγμούς καὶ ἐπιθέσεις ἐπὶ ἰδίῳ λογαρισμῷ, παρόντος τοῦ ἀρχηγοῦ του. Ὁ Φόλεϋ οὐδὲν ἄλλο ἐξετέλεσεν ἢ διαταγὴν δοθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Νέλσωνος, διότι τὸ σχέδιον αὐτοῦ ἦτο νὰ ἐγκλείσῃ τὸν ἐχθρὸν εἰς διπλὴν γραμμὴν καὶ νὰ καταστρέψῃ αὐτὸν πυροβολῶν ἐκατέρωθεν. Ἀξιωματικὸς τις, ἀκούσας παρὰ τοῦ Νέλσωνος τὸ σχέδιον τῆς ναυμαχίας, εἶπεν:

— Ἐάν νικήσωμεν, τί θὰ εἶπῃ ὁ κόσμος, ὁ θεωρῶν τοὺς Γάλλους ἀηττήτους;

— Δὲν ὑπάρχει περίστασις τοῦ ἐάν, ἀπὴντησεν ὁ Ναύαρχος· θὰ νικήσωμεν αὐτοὺς ἀφύκτως. Τίς ὅμως θὰ ἐπιζήσῃ ἐξ ἡμῶν, ὅπως διηγῆται τὰ τῆς νίκης, τοῦτο εἶναι ἄλλο ζήτημα.

Ἴδου δὲ καὶ τί ὁ Ναπολέων ἔγραφε διατελών ἐν τῇ ἐξορίᾳ τῆς Ἀγίας Ἐλένης περὶ τῆς ἐν Ἀβουκίρ ἡττης.

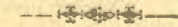
« Ἡ καταστροφή αὕτη ἐπῆλθεν ἐκ τῆς πεισμονῆς καὶ ἀπρονοησίας τοῦ ναύαρχου Brueys καὶ τῆς ραθυμίας τοῦ ὑποναύαρχου Bilenb. Ὁ πρῶτος ὄφειλε νὰ ἀναπετάσῃ τὰ ἰστία καὶ προβῆ εἰς συνάντησιν τοῦ ἐχθροῦ ἅμα ὡς ἐδόθη τὸ σημεῖον τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ. Ἐν τῇ δὲ περιπτώσει προετίμα τὴν ἀκινήσιαν, ἔδει νὰ πλησιάσῃ πλεῖστον εἰς τὴν ξηρὰν, ὅπως μὴ τὰ ἐχθρικά πλοῖα παρεισδύσωσι μετὰ τῶν Γαλλικῶν καὶ αὐτῆς. Ἐπὶ τέλους ἠδύνατο νὰ ἐνώσῃ οὕτω πῶς τὰ πλοῖά του, ὥστε νὰ μὴ ἐγκαταλίπῃ κενόν, ὅπως δι' αὐτοῦ εἰσέλθῃ ὁ ἐχθρὸς καὶ τὸν κυκλώσῃ. Ὁ ὑποναύαρχος δὲ Bilenb, καὶ τοι οὐδεμίαν ἔλαβε διαταγὴν νὰ ἄρῃ τὴν ἀγκυραν, οὐχ ἦττον ἔδει νὰ σπεύσῃ, ὅπως διὰ τῆς παρουσίας του βοηθήσῃ τὰ προσβαλλόμενα πανταχόθεν πλοῖα. Ὁ Ναπολέων, καὶ τοι μὴ ὦν ναυτικός, ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ ὄρμος τοῦ Ἀβουκίρ δὲν ἦτο κατάλληλος πρὸς ναυμαχίαν, διὸ περὶ διέταξεν ἵνα ὁ στόλος εἰσέλθῃ εἰς τὸν λιμένα Ἀλεξανδρείας, ἢ ἀπέλθῃ εἰς

Κέρκυραν. Ὁ Ναπολέων δὲν ἤθελε ν' ἀπομακρυνθῇ πολὺ ὁ Γαλλικὸς στόλος, εἴτε ὅπως λάβῃ παρ' αὐτοῦ ὑποστήριξιν ἐν τῇ περιπτώσει οἱ Ἄγγλοι ἢ οἱ Τούρκοι ἐπιερίωντο ἀπόβασιν τινα, εἴτε ὅπως δι' αὐτοῦ μεταφέρῃ τὸν στρατὸν του εἰς Συρίαν. Ὁ ναύαρχος Brueys εἶναι ἔνοχος τὸ μὲν διότι ἔμεινεν ἐπὶ ὁλόκληρον μῆνα εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Αἰγύπτου, τὸ δὲ διότι ἀφῆκε νὰ καταληφθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐν θέσει κακίστῃ. Ἐάν τὰ μεγάλα πλοῖα δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν λιμένα Ἀλεξανδρείας, ἔδει νὰ πληροφορηθῇ τοῦτο ὁ ναύαρχος ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν καὶ ν' ἀποσυρθῇ εἰς Κέρκυραν, καθὼς διετάχθη».

Ἡ ἐν Ἀβουκίρ νίκη ἐν τούτοις ἐνέπλησε τιμῶν καὶ δόξης τὸν εὐτυχεῖ Νέλσωνα. Ὁ Σουλτάνος τῷ ἔπεμψε πολύτιμα δῶρα καὶ 5,000 ταλλήρων. Ἡ Σουλτανομήτωρ νάρθηκα πλήρη ἀδαμάντων, ἀξίας 4,000 λιρῶν. Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας Παῦλος Α' τὴν εἰκόνα του ἀδαμαντοκόλλητον ἐντὸς χρυσοῦ νάρθηκος. Οἱ Βασιλεῖς τῆς Σαρδηνίας καὶ Νεαπόλεως τῷ ἔπεμψαν ἐπίσης ἱκανὰ δῶρα. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ Βασιλεὺς ἀνεκήρυξεν αὐτὸν Ὁμότιμον ἢ βουλή ἐψήφισεν ὑπὲρ αὐτοῦ σύνταξιν ἐτησίαν ἐκ 2,000 λιρῶν ἢ ἐταιρίαν τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἐδωρήσατο αὐτῷ 40,000 λιρῶν ἢ Τουρκικὴ ἐταιρία τῷ ἔπεμψεν ἀργυρᾶ ἀγγεῖα δι' ἄνθη, ἐπίχρυστα καὶ ἡ πόλις τοῦ Λονδίνου μεγαλοπρεπῆ ζῖφον εἰς αὐτὸν τε καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀξιωματικούς.

ΤΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΕΝΟΣ

ΦΙΛΗΣΥΧΟΥ.

ΔΙΗΓΗΜΑ

(Συνέχεια τῆς προηγ. φυλλίδος.)

Β'.

Τὴν 15 Ὀκτωβρίου ἠγέρθη τὴν πρωΐαν δροσερὸς καὶ εὐρωστός ὁ ὕπνος διεσκέδασε

τὰς κακὰς τῆς ἐσπέρας ἀναμνήσεις, ἅσπερ νῦν ἀνεζωπύρου ἢ ἐλπίς αἰσιωτέρου μέλλοντος. Διευθύνθη εἰς τὴν πόλιν τοῦ Βρανδεμβούργου, ἵνα δεχθῶ τὴν παρὰ τοῦ φίλου μου προσφερθεῖσάν μοι ἄμαξαν, καὶ ἀνεχώρησα, σκοπὸν θέμενος νὰ μὴ λείψω ἐπὶ πολὺ. Τὴν νύκτα διέβην τὴν Ποτσδάμην, ὅπου, ἀφοῦ καλῶς ἐφαγα, μετέβην εἰς τὴν θέσιν, ἔνθα κατὰ πρῶτον εἶδον τὴν Γρέττην καὶ ἀνενώσα τοὺς ὄρκους μου ἅπαντας. Ἐπιστρέψας εἰς τὰ πραάστειον, ἐκάθησα νὰ γράψω εἰς τὴν γλυκειάν μου τυραννίδα ἐπιστολὴν ἐγκώδη πλήρη περιπαθῶν ὀνείρων, ἠδέων ἐκφράσεων καὶ μελλουσῶν εὐτυχιῶν. Τῇ ἐσκιαγράφουν τὴν εὐτυχίαν μας διὰ τῶν ζωηροτέρων χωμαμάτων τῇ παρουσίᾳ τῶν τῶν ἠδονῶν βίου μονήρους πάσης λύπης καὶ κοσμικῆς μερίμνης ἀπηλλαγμένου κτλ.

Ἀπεκοιμήθη ἀναγινώσκων τὴν « Τελευταίαν ἐπιθυμίαν τοῦ Σαλίσ, » σύγγραμμα, ὅπερ εὐαρεστοῦμαι ν' ἀναγινώσκω ὅταν εἶμαι εὐρρόσυνος. Ὄνειρα γλυκύτατα διετάρραξαν τὸν ὕπνον μου. Πρὸς τὸ λυκόφως ἠγέρθη καὶ ἐξηκολούθησα τὴν ὁδοπορίαν μου. Ἐνθὺ τὸ ζῶον ἔτρεχε, ἀφῆθην ν' ἀφαρπασθῶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν τῆς νυκτὸς ὀνείρων ἄσρησα τοὺς χαλινοὺς ἐπὶ τῆς χαίτης τοῦ ζώου, πρᾶγμα ὅπερ θὰ μοὶ ἐστοίχιζε πολὺ, ἐάν ὁ ἵππος ἦτο ὀλιγώτερον ἡσυχος, ἢ ἂν ὀλιγώτερον ἦτο εἰδήμων τῆς ἡμέρας ἐμέλλομεν νὰ διέλθωμεν ὁδοῦ.

Ὁδοιπορῶν, ἐσκεπτόμην ὁποῖους τίτλους νὰ ἐπιδαψιλεύσω εἰς τὴν Α. Υ. ὅπως λάβῃ ἐκ πρώτης ὄψεως ὑψηλὴν τῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς λεπτοῦς ἀγγιχίας μου ἰδέαν . . . ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ παρίστατο εἰς τὸν νοῦν μου ἡ Γρέττη, ἧτις ἐλάμβανε κατοχὴν τῆς μελλούσης ἡμῶν διαμονῆς, ἡ Γρέττη, ἥνπερ ἐνέδυσον μὲ ἀπεριόριστον ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου μας, ἐπὶ τοῦ μαγευτικοῦ μας, ἐπὶ τοῦ ὀρνιθῶνά μας.

Ἐνόμιζον ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ὅτι ὑπῆγον, ὅτι ἀπεστήθισα τὴν πρώτην μου ἀπαγγελίαν, ὅτι ἅπαντες ἐθαύμασαν τὸ νευρώδες τῶν λόγων μου, ὅτι περᾶναντα, ὁ προστάτης μου μ' ἐπλήρωσεν εὐλογιῶν, ὅτι ἀκολούθως οἱ νέοι μου ἐνορεῖται μὲ ἀπήγαγον εἰς τὸ Πρεσβυτέριον, ζητωκραυγάζοντες ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ἐκφράζοντες ζωηρότατα ὑπὲρ τοῦ ἐφημερίου τῶν αἰσθημάτων, ὅτι ἡ Γρέττη τέλος μ' ἐπερίμενε διὰ νὰ μοὶ δώσῃ ἀσπασμόν, τὴν γλυκυτέραν πάσης ἀμοιβῆς.

Τὸ τοῦ Βρανδεμβούργου προάστειον, εἰς ὃ μετέβην, ἦτο ἄνω κάτω. Ὅλοι συνδιελέγοντο περὶ τίνος νικηφόρου μάχης τοῦ φιλητοῦ φημῶν Μονάρχου κατὰ τοῦ Ναπολέοντος, καθ' ἣν ἐνδόξως οὗτος ἱκανοποιήθη διὰ τὸν τοῦ πρίγκιπος Λουδοβίκου Φερδινάνδου ἐν Σααφελδ θάνατον. Οἱ ἐκ τῆς Τουριγγίας πηγάζοντες χεῖμαρροι ἀπεξήρανθησαν ἐκ τῶν ἐπισωρευθέντων Γαλλικῶν πτωμάτων.

Οἱ νικηταὶ οὗτοι τῆς ὑψηλίου, ἐπὶ τέλους ἠττήθησαν!

— Καὶ τοῦ ὑπῆγεν ὁ Αὐτοκράτωρ Ναπολέων; ἠρώτησα.

— Φεύγει περίφοβος.

— Καὶ ὁ στρατηγὸς Λάν;

— Ἀπέθανεν.

— Ὁ Δαβούστ;

— Ἀπέθανεν.

— Ὁ Νέϋ;

— Ἀπέθανε. — Τοὺς ἐφόνευσαν ὅλους!

Ἐμψυχωθεὶς ἐκ τῆς εἰδήσεως ταύτης, δρᾶν τὸν σάκκον διὰ νὰ λάβω ἐν τῶν ἐμβατηρίων μου, ὁπότεν ἀκούω ὀπισθεν μου γέροντά τινα ψιθυρίζοντα:

— Εἶθε νὰ εἶχοντο ἀληθείας τὰ θρυλούμενα! ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ βασιλεὺς Φριδερίκος Γουλιέλμος εἶναι ὁ ὑποχωρήσας καὶ ὑποστάς ἀκαταλογίστους ζημίαις!

Ἡ χεὶρ μου ἔμεινεν ἀκίνητος ἐντὸς τοῦ σάκκου μου, καθ' ἣν στιγμὴν ἠτοιμαζόμην νὰ ἀνασύρω τὸ θριαμβευτικόν μου ποίημα.

— Ο βασιλεύς ώπισθοχώρησε, κἀγὼ μεταβαίνω εἰς Μακκεδονοῦργον; καὶ ἂν ἐν τοσούτῳ ὁ Ναπολέων θέσῃ φραγμὸν μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς Γρέττης; Βίς τὴν ἰδέαν ταύτην ἠσθάνθη ἐκλείπουσαν τὴν καρδίαν μου ἄλλ' ὁ γέρον, ὅστις μ' ἐνέβαλεν εἰς ὑπονοίας, ἤρξατο διηγούμενος πάντῃ ἄλλοιᾶ' ἐξέμνει τὰς μάχας καὶ κλύοι τὰς νίκας. Ἡ ἀφήγησις ἦτο πλήρης καὶ λεπτομερής, ὥστε οὔτε κἀν ἡδυνάμην νὰ ἀμφιβάλλω ἐν μεγίστῃ ὄθεν γαλήνῃ κατεκλίθη.

Τὴν ἐπιούσαν, ἡ πρωΐα ἦν ὠραία καὶ ὁροσερὰ. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἔβλεπον πλείστους ὄσους πεζοδρομους ἐρχομένους ἐκ τῆς Μεκκεδονοῦργικῆς πεδιάδος καὶ διευθυνομένους εἰς Βερολίνον. Ἦσαν μελαγχολικοὶ καὶ σιγαλέοι. Ἡ σιγή των δὲν μοι ἐφαίνετο ὡς ὁ ἄριστος τῶν οἰωνῶν. Ἡ ἰλαρότης εἶναι ἀθῶα καὶ αὐτοφάνης, ὁ δ' ἔχων αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ του εὐκόλως παρὰ τῶν ἄλλων μαντεύεται.

Βίς κόμην τινὰ, μεταξὺ Γιοῦζεν καὶ Βούργου, εἶδον παρὰ τῇ πύλῃ μεγάρου τινὸς πεπυκνωμένον πλῆθος, ἀπέναντι δὲ ἵππους πολλοὺς μετ' ἐφιππίων κροτοῦντας τοὺς πόδας. Ἠτένισα πρὸς τοὺς ἐξώστας καὶ εἶδον αὐτοὺς πλήρεις οὐσσάρων. Ἐδραμον γὰρ μάθω τί συνέβαινε.

— Ἀχ! Θεέ μου, ἐκράνυγασε γρὰτὰ τις, ὁ βασιλεύς ἠττήθη καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ὡραν οἱ Γάλλοι ἔσονται ἐδῶ.

Δὲν ἐπίστευσα ὅμως τὴν Σιδύλλην ταύτην καὶ περιέργως νὰ μάθω τι ἐκτενέστερον, παρέδωκα τὸν ἵππον μου εἰς τινὰ τῶν παρευρισκομένων παιδῶν, καὶ εἰσηλθον.

Ἡ οἰκία ἔγμε στρατιωτῶν εἰς ἀέναον διατελούντων κίνησιν, καὶ ἀνοητολογούντων.

Τινὲς αὐτῶν διελέγοντο περὶ τῆς ἠττης, ἄλλοι δὲ τινες, παρ' ἐμοῖ, ἔλεγον περὶ τινος πληγωθέντος Ταγματάρχου, ὅστις ἡδυνάττει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον του, μὴ κρατού-

μενος ἐπὶ τοῦ ἵππου. Ἐστάλησαν διάφοροι ἐκ τῶν στρατιωτῶν ἵνα εὔρωσιν ἄμαξάν τινα ἐφ' οἷφ δῆποτε ὄρω.

Τότε ἤρχισα νὰ τρέμω. Ἐπλησίασα Κύριεν τινα, παρὰ τὴν τράπεζαν καθήμενον μετὰ δύο τῶν συντρόφων του, καὶ τὸν ἠρώτησα πῶς ἐδίδον τὰ πράγματα, ὅπως κἀγὼ δυναθῶ νὰ ρυθμίσω τὰ διαδήματά μου. Μόλις παρήλθον δέκα λεπτὰ, ὅτε φωνή τις ἀνεχώρησαν! ἢ μ' ἔκαμε νὰ πλησιάσω τὸν ἐξώστην, ὅπως ἴδω τὰ ἔξω συμβαίνοντα. Μόλις στρέφω τὸ βλέμμα, βλέπω τὴν ἄμαξάν μου πρὸς ἄλλην ὁδὸν κατευθυνομένην καὶ παρ' ὀλοκλήρου τάγματος οὐσσάρων, μανιωδῶς τρεχόντων, παρακολουθουμένην. Ἐπήδησα ἔξω φρενῶν τὴν κλίμακα, κραυγάζων ἀπνευστή!

— Ἡ ἄμαξα εἶναι ἰδική μου! εἶναι ἰδική μου ἡ ἄμαξα!

Ἄλλὰ δὲν ἐπρόφθασα νὰ ἐξέλθω, καὶ ἡ ἄμαξά μου ἐγένετο ἀφανής.

— Μὴ φοβεῖσθε, Κύριε, μοι λέγει τις, συμπεριφορὰν ἔχων ἀνθρώπου ὑψηλῆς περιωπῆς, ὄχι, μὴ φοβεῖσθε ἐντὸς τῆς ἡμέρας θέλει σᾶς ἐπιστραφῆ ἡ ἄμαξα. Τὴν ἔλαθεν ὁ Ταγματάρχης διὰ τὸ πλησιέστερον μόλις χωρίον. Ὁ δυστυχῆς εἶναι σχεδὸν νεκρὸς καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς οἰκογενείας του ὅσον οἶόν τε τάχιον.

— Πῶς ὀνομάζεται ὁ Ταγματάρχης οὗτος; ἠρώτησα.

Οὐδεὶς ἐγίνωσκε.

— Ποῦ ὑπῆγε μετὰ τῆς ἀμάξης μου;

Οὐδεὶς ἐγίνωσκε νὰ μοι εἴπῃ.

Ἠρχισα νὰ τρέχω πρὸς τὴν ἦν ἔλαθον οἱ οὐσσάροι ὁδόν. Φθᾶς ἐν τινι τριόδῳ, ἔστην, ἀγνοῶν ποῦ νὰ διευθυνθῶ. Οἱ κάτοικοι ἅπαντες ἔδραμον εἰς τὴν κόμην ἵνα μάθωσιν εἰδήσεις τὸν μόνον ὃν εἶδον, ἦτο γέρον τις τυφλός, ὅστις μ' ἐπληροφόρησεν ὅτι ἤκουσε μὲν τοὺς ἵππους διαβαίνοντας, ἀλλ' ἠγνόει

ἐποίαν ἔλαθον ὁδόν. Οὐδεὶς ὑπερησπίσθη τὰ δίκαιά μου ἕκαστος ἐσκέπτετο περὶ τῆς μελλούσης τῶν Γάλλων ἐμφορίσεως. Παρουσιάσθη πρὸς τὸν ὑψηλῆς περιωπῆς ἄνθρωπον, καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ ἐπιληφθῆ ἀνακρίσεων διὰ τὴν ἦν ὑπέστην ζημίαν καὶ δυναθῶ τούλιχιστὸν νὰ μείνω εἰς τὸ προάστειον ἀναλώμασι τοῦ τὴν περαιτέρω ἐξακολουθήσῃ τῆς πορείας μου παρακωλύσαντος Ταγματάρχου. Ἐνέγραψε τὴν αἴτησίν μου ταύτην, ἐγὼ δ' ἔσπευσα πάραυτα νὰ εὔρω τὰ θριαμβευτικὰ ἔπη μου.

Παρήλθεν ἡ ἡμέρα καὶ ἡ ἄμαξά μου δὲν ἐπανήρχετο ἀφ' ὧρας εἰς ὧραν ἡ ἀνυπομονησία μου ἐκορυφουτο παρήλθε καὶ ἡ ἐπιούσα, ἀλλ' οὐδὲν ἐράννη! Ἰδοὺ ἀνέτειλεν ἡ 19 ἡμέρα τοῦ μηνός, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ εὔρω τὸν πρίγκιπα! Καὶ ἦμην τόσῳ τοῦ Μακκεδονοῦργου μακρὰν! Ἐζήτησα νὰ μοι δώσωσι χρήματα ἐπὶ λογαριασμῷ τοῦ Ταγματάρχου, ἀλλ' ἅπαντες μοι κατέδειξαν τὸ ἄτοπον τῆς αἰτήσεώς μου. Προσθέσατε ὅτι ὁ ξενοδόχος δὲν μοι ἐπέτρεπε ν' ἀναχωρήσω, πρὶν ἢ πληρώσω τὸ φαγητόν. Εὐτυχῶς εἶχον μετ' ἐμοῦ ἅπασαν τὴν χρηματικὴν μου ποσότητα, καὶ, μολοντί ἀκουσίως, ὅμως ἐπλήρωσα τὸν πιστωτήν μου. Ἡ ἱματιοθήκη μου συνωδοπῶρει μετὰ τοῦ Ταγματάρχου. Ὅ,τι μᾶλλον με δυσχερῆσται, ἦν ἡ ἀπογύμνωσις τοῦ ἐν Βερολίφ φίλου μου τῆς τε ἀμάξης καὶ τοῦ ἵππου του. Ἐπειτα πῶς ἤθελον ἀλλάξει φορέματα; Ἐπὶ τέλους, ἠρώτησα ἐμαυτὸν, πῶς θὰ δυναθῶ νὰ μεταφέρω τὴν Γρέττην ἐκ τοῦ Βερολίνου εἰς τὸ Χείλβαχ; Ἡ δυστυχία ποτὲ δὲν μ' ἔθεσεν ἐν σκληροτέρῳ δοκιμασίᾳ.

Ἀμέσως εἶδον ὅτι αἱ μεμφιμοίαι κατ' οὐδὲν μ' ὠφελοῦσιν. Ἐλαθον ὅθεν ὀδοιπορικὴν βακτηρίαν καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν εἰς Μεκκεδονοῦργον ἄγουσαν, ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ἔτι ἄμα ὡς ἐφθάνεν ὁ Πρίγκιψ, θὰ μ' ἤλευθεύει πρὸς τὰς σαλπῆρας ἡεσείας μου. Περιεπάτηον

ψάλλων τὴν « τελευταίαν ἐπιθυμίαν » τοῦ Σαλῆ, καὶ ἤδη ἐπληκίσαιζον τὸ Βούργον, ὅτε γνωστὴ φωνὴ ἠκούσθη ἔπισθὲν μου κραυγάζουσα.

— Ἐπὶ αὐτοῦ Πάτερ! ποῦ σὲ διαβάλο πηγαίνεις;

Ἦτο ἐπιλογίαι τις τοῦ πεζικοῦ, ὅστις κατόκει ἐν Βερολίφ ἐν τῇ αὐτῇ μετ' ἐμοῦ οἰκίᾳ. Συνήθως τὸν ἀπεκάλουν Μέγαν-Κάρλον, καθότι διηγούμενος τὴν γενεαλογίαν του, ἀνεβίβαζεν αὐτὴν μέχρι τοῦ διὰ τῆς σπάθης τοῦ Σάξωνας εἰς Χριστιανοὺς μεταβαλλόντος ἤρωτος. Ἠκολούθει αὐτῷ ὅμως στρατιωτῶν, ἄλλων ὀπλισμένων καὶ ἄλλων μὴ, διαφόρους φερόντων στολὰς, καὶ μίᾳ τροφούτῃ.

— Πορεύομαι εἰς Μακκεδονοῦργον, κύριε ἐπιλογία.

— ὦ! δυσκόλως θὰ ἐπιτύχῃς, πάτερ ὁ Γάλλοι τὸ πολιορκουσι μετὰ 150,000 ἀνδρῶν. Ἄκουσεν τὴν φιλικὴν συμβουλὴν μου καὶ ἐπίστρεψον μετ' ἐμοῦ εἰς Βερολίνον. Οἱ Γάλλοι μᾶς διώκουσι, τὸ πᾶν ἀπώλετο. Ὁ Βρούνσβικ ἐφρονεῦθη, ὁ Μόλλενδορφ ἤχημαλωτίσθη καὶ Κύριος οἶδε τί συνέβη τῷ Βασιλεῖ. Τὸ ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Εὐγενεῖου τῆς Βυττεμβέργης διοικούμενον ἐπικουρικὸν σῶμα κατεκερατίσθη παρὰ τοῦ Χάλλην.

— Ἀλλὰ, ἀγαπητέ μοι ἐπιλογία, εἶναι ἀνάγκη νὰ πορευθῶ σήμερον εἰς Μακκεδονοῦργον.

— Ἀ! πάτερ, ὑπάγε' ἀλλ' αἱ Γαλλικαὶ λόγχοι θὰ σὲ κάμωσι νὰ μετανοήσῃς διὰ τὴν ἐπιμονὴν σου.

Μόλις ἐτελείωσε τοὺς λόγους τούτους καὶ δύο δραγόνοι διέβαινον δρομαῖοι καὶ κραυγάζοντες:

— Ὁ ἐχθρὸς διέβη τὸν ἔλθεν εἰς Βυττεμβέργην!

Οἱ στρατιῶται ἐπετάχονον τὸ βῆμα ἐννοήσας δὲ τὴν δυσκολίαν τῆς εἰς Μακκεδονοῦργον μεταβάσεώς μου, ἐπίστρεψα, φθᾶς

τὸν φίλον μου Μέγαν-Κάρολον.

Ὁ Γρέτχη! εἶπον, ὦ ἤσυχον ἐν τῇ κόμῃ τοῦ Χείλβαχ ἐνδιαίτημά μου! ὦ ἐπίγειοι ἀπολαύσεις! ἄς δίδω τὸ τελευταῖον «χαίρετε»!

Ὅσον καὶ ἂν κατεδιώχην ὑπὸ τοῦ περιπελεγμένου, οὐδέποτε ὅμως εὐρέθην ὡς νῦν περιπελεγμένος. Αἱ γλυκύτεραι τῶν ἐλπίδων μου διελύθησαν καὶ ἦτο πολὺ δύσκολον νὰ διακρίνη τις ἐὰν αἱ τῆς ἐν Ζένα μάχης συνέπειαι, ἤθελον ἐπιπέσει περισσότερον ἐπ' ἐμὲ ἢ ἐπὶ τὸν Βασιλέα τῆς Πρωσσίας.

Ἄλλ' ἡ κατάρτος εἰμαρμένη καὶ πάλιν μ' εὗρεν ἔτοιμον νὰ ὑπεστῶ τὰς κακώσεις τῆς. Ἐνόσω εἶχόν τι ν' ἀπολέσω, ἐφοβοῦμην, ἀλλ' ἄπαξ εὐρέθην μακρὰν τοῦ κινδύνου τούτου, ἐπειδὴ οὐδὲν εἶχον, ἐπέστρεψα εἰς τὴν φυσικὴν μου ἰλαρότητα καὶ ἡσθάνθην ἐμυτὸν ἱκανὸν νὰ προκαλέσω εἰσέτι τὴν δυστυχίαν.

«Superanda omnis fortuna ferendi est»
(ἰκολουθεῖ).

ΕΚΔΡΟΜΗ

ΜΑΤΤΕΟΥΤΣΗ ΚΑΙ ΜΑΣΣΑΡΗ.

Ὁ γνωστὸς περιηγητὴς Πελλεγγίνος Ματτεούτσης, ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς ἐφημερίδος τῆς Βολωνίας «Patrià», ἀφηγεῖται τὰ τῆς θαυμασίας περιηγήσεως τῆς Ἀφρικῆς, ἣν οὗτος ἐπεχείρησε μετὰ τοῦ Μασσάρη, καὶ ἦτις ἐπεσφραγίσθη διὰ τοῦ θανάτου τοῦ πολυμηροῦ ἐξερευνητοῦ, πρὸς ὃν ἡ ἀνθρωπότης θά ὠφέλιη ἐσκεῖ φόρον τιμῆς καὶ δακρύων.

Δημοσιεύομεν κατωτέρω τὰ σπουδαιότερα τῶν χωρίων τῆς μνησθείσης ἐπιστολῆς, γρηγορῶς τῇ 27 Ἰουλίου 1880, ὅτε, περσιώσας ὁ μνησθεὶς περιηγητὴς τὴν πορείαν του, εἰσέεικετο ἐπὶ τῆς ἀπέναντι τῶν Καναρῶν νήσων παραλίας τῆς Ἀφρικῆς.

Τῇ 25 Ὀκτωβρίου 1880, ὅτε ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσωμεν ἐκ Δάρ-Τάμα εἰς Οὐαδάϊ, σοὶ ἀπηύθυνα ἐπιστολὴν, ἣτις ἦν πρὸς σὲ καὶ τοὺς φίλους πάντας ἢ τελευταία, διότι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξέλιπον ὀπισθεν ἡμῶν καὶ τὰ τελευταία ἴχνη τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ἀγροίκου πολιτισμοῦ.

Πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῆς παρούσης, θὰ γινώσκῃς ἤδη ἐκ τῆς λακωνικῆς ἄμα καὶ εὐφραδούς τοῦ τηλεγράφου γλώσσης τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐκδρομῆς μας. Ὁρμηθέντες ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Σουλδάν, διήλθομεν διὰ τοῦ Δαρφούρ, τῆς Δάρ-Τάμας, τοῦ Οὐαδάϊ, τοῦ Βουρνού, τοῦ Κάνο, τοῦ Νοῦπε, καὶ διαπλεύσαντες τὸν Νίγρην, διεπεραιώθημεν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ἐνὶ λόγῳ ὠδεύσαμεν ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ἐπὶ μιᾷ τῶν μεγίστων κατὰ πλάτος τομῶν τῆς Ἀφρικῆς.

Τὸ ταξίδιον ἐπετελέσθη αἰσίως κατὰ τὸ πρόγραμμα, ὅπερ ἐνομιζέτο μὲν ἰδεώδες καὶ δυσεκτέλεστον, ἔτυχεν ὅμως λίαν εὐρείας ἐφαρμογῆς. Ὁ ἐπὶ τούτῳ ἔπαινος ἥκιστα ἀνήκει ἡμῖν ἀποδοτέος δὲ μᾶλλον τῷ Μαϊκήνῃ τῆς ἐκδρομῆς ταύτης, τῷ πρίγκιπι Ἰωάννῃ Borghese, οὗ μόνῃ ἡ γενναιοδωρία κατέστησεν ἐφικτὴν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς. Οὐδ' εἶναι δυνατόν νὰ λησμονήσωμεν τὸν μέχρι Δάρ-Τάμα ἀκολουθήσαντα ἡμᾶς φίλτατον ἄνδρα, ὅστις μόνον ὠπισθοχώρησεν, ὅτε ἡ μὲν εἰς Οὐαδάϊ εἰσόδος ἐφάνητο ἀδύνατος, αὐτὸς δ' εἶχε δώσει λίαν ἐπαρκεῖς ἀποδείξεις ὅτι ἡδύνατο, ἐγκαταλείπων τὰ ἀγαθὰ τοῦ βίου, νὰ υποβληθῇ εἰς τὰς σκληροτάτας κακουχίας. Ὁ Ἰωάννης Borghese ἀπεχώρησε μόνον ὑποτασσόμενος εἰς ἱεράν ὑπόσχεσιν, ἀνθ' ἧν δὲ μέχρι τότε ἐμόχθησε, δικαιούται νὰ μετάρχη νῦν τῆς δόξης τῆς ἐπιτυχίας.

Μάτην θὰ ἐπειρώμην ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ νὰ συνοψίσω τὰ καθ' ἕκαστον τῆς ἐκδρομῆς διὰ ποιῶμαι λόγον μόνον περὶ τῶν κυριωτέρων.

Ἡ δὲ τοῦ Οὐαδάϊ διάβασις ὑπῆρξεν ὁ γόρδιος δεσμὸς τῆς περιηγήσεως ἡμῶν. Ἐκ τριῶν εὐρωπαϊκῶν ἐπισκεφθέντων τὴν χώραν πρὸ ἡμῶν, οἱ μὲν δύο ἐσφάγησαν, ὁ δὲ τρίτος, ὁ Νάχτιγκαλ, διεσώθη, κατορθώσας νὰ διέλθῃ τὴν χώραν ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Ἀλῆ μᾶλλον ὑπὸ τὸ πρόσχημα Γούρκου ἐμπόρου ἢ ὡς ἀπόστολος τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡμεῖς εἰσῆλθομεν ὡς χριστιανοὶ καὶ ὡς Ἴταλοὶ· ἀλλ' ἡ ψυχρὰ ὑποδοχὴ ἧς ἐτύχομεν, ὑπεμφαίνουσα πολλὴν τὴν ἀσυντηρότητα καὶ τὴν δυσπιστίαν, ἀρκούντως ἀπέδειξεν ἡμῖν μὲθ' ὀπίσθου ἀγροίκου ἐνδοικασμοῦ βλέπουσι λαὸς καὶ Βασιλεὺς ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τοὺς λευκοὺς παρεπιδήμους, καὶ μάλιστα τοὺς χριστιανούς.

Ὁ Βασιλεὺς ἀπεδέειχτο τὰ λαμπρὰ ἡμῶν δῶρα, ἀντεπιλοδώρησε δ' ἡμᾶς γενναιώτατα, ἐγγειρίσας ἡμῖν καὶ τινα διὰ τὸν ἡμέτερον Βασιλέα καὶ τὴν Βασίλισσαν δῶρα. Ἡμῖν ἐδωρήσατο καμήλους, ἵππους, καὶ δούλους, σῖτινες ἤδη, χάρις ἡμῖν, εὐφρόσυνοι ἀπολαύουσι τῆς ἐλευθερίας. Ἐφρόντισε δὲ καὶ περὶ τῆς καθ' ὅδον ἀσφαλείας ἡμῶν, πέμψας προδρόμους, ὅπως ἀγγείλωσι τῷ Βασιλεῖ τοῦ Βουρνού τὴν εἰς τὴν πρωτεύουσιν αὐτοῦ προσεχῆ ἀφίξιν δύο χριστιανῶν· συνελόντι δὲ ἡ μετὰ ταῦτα πορεία ἡμῶν θὰ ὑπῆρχεν αἰσιωτέρα, εἰ μὴ παρεῖχεν ἡμῖν πράγματα ἢ πρὸς τὰς διαταγὰς τοῦ Βασιλέως ἀπειθεία τῶν ἀνδρῶν, οἷς ἡ Α. Μ. διεπιστεύθη τὴν φρούρησιν ἡμῶν.

Μετὰ δίμηνον πορείαν, ἐφθάσαμεν εἰς Βουρνού. Ἄλλ' ἄνευ τῆς προστασίας τοῦ Βασιλέως τοῦ Οὐαδάϊ, ἀδύνατος θ' ἀπέβαινε ἢ εἰς τὴν χώραν ταύτην ἀφίξις μας, ὡς ἐκ τῶν διηγετικῶν πολέμων, οὓς διάφοροι κατὰ τόπους μικροὶ Βασιλεῖς διεξάγουσι.

Ἐν Βουρνού εὗρομεν ἀτυχῆ Ἴταλὸν, ἐξίτηλον ἤδη ἐκ τῆς μνήμης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, αἰσχυρόμενον δὲ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον ἡμῶν, διότι ἐν τῇ δεκαετῇ ἐξορίας του

καὶ αὐτὴν τὴν πάτριον γλῶσσαν σχεδὸν ἀπέμαθεν.

Ἴδου ἡ ἱστορία.

Ὁ Δρ. Νάχτιγκαλ, ἐκ Βερολίνου καταγόμενος, ἀνεχώρησε τῷ 1869 ἐκ Τριπόλεως, πορευόμενος εἰς Βουρνού μετὰ τοῦ Ἰωσήφ Βαλπρέδα ἐξ Asti, ὑπηρετοῦ του. Ἄλλ' ἐν Βουρνού ἔρις ἠγέρθη μετὰ αὐτῶν, ἐξ ἧς ὁ δεύτερος ἠναγκάσθη ν' ἀπομακρυνθῇ τοῦ κυρίου του, τυχὼν παρὰ τοῦ Βασιλέως, εἰς οὗ τὴν γνώσιν περιήλθε τὸ συμβῆν, καὶ κατοικίας καὶ τροφῆς. Ἐν τούτοις οὗτος ἐπίστανεν ὅτι ὁ κ. Νάχτιγκαλ, ὅτε θ' ἀνεχώρησεν ἐκ Βουρνού, θὰ ἐποίει τοῦτο γνωστὸν εἰς αὐτὸν, ὅπως μὴ μείνῃ ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ ἔρημος, μόνος λευκὸς, μόνος Χριστιανός. Παρὰ πᾶσαν ὅμως ἐλπίδα ὁ Βαλπρέδας ἡμέραν τινα ἔμαθε τὴν ἀναχώρησιν τοῦ κ. Νάχτιγκαλ, ὁ δὲ πρόμος, ὃν ἐνεποίησεν αὐτῷ ἡ αἰφνιδία μόνωσις, καὶ ὁ ἐκ τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ τῶν ἐγχωρίων φόβος, ἐπεισαν αὐτὸν ν' ἀσπαθῇ τὸν Μωαμεθανισμόν, τοῦ ὅπερ παρέσχεν αὐτῷ τὴν εὐνοίαν τοῦ Βασιλέως, παραλαβόντος αὐτὸν εἰς τὴν πρωσικὴν του ὑπηρεσίαν.

Ἄλλ' ἐν Βουρνού, ὡς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς, ἐν τοῖς περιβάλοις τῆς αὐλῆς δὲν ἐγκλείεται ἡ εὐδαιμονία· ὁ δ' ἡμέτερος Βαλπρέδας, εὐνοούμενος παρὰ τοῦ Βασιλέως, ἐμισεῖτο παρὰ τοῦ λαοῦ ἐκ τούτου δὲ διήγε βίον λίαν μονήρη καὶ ἀνιαρόν. Ἦδη ἀπὸ πέντε περίπου ἐτῶν δὲν παρέχονται αὐτῷ τὰ βασιλικὰ χορηγήματα, διάγει δὲ βίον ἀβίωτον, ἐργαζόμενος δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ὅπως πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Οὐδ' ἴσχυράν ποτε αἱ ἐπανειλημμένα ἐκλιπαρήσεις, ὅπως τῷ ἐπιτρέπη παρὰ τοῦ Βασιλέως ἢ εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδος· νῦν δ' ἀπελπίς ἀναμένει τὸ μέλλον, ὅπερ ἐπέρχεται φοβερόν. Ὁ γρηκίδς βασιλεὺς μετ' οὐ πολὺ ἀποθνήσκει, ὁ δὲ λαὸς θέλει ἐξαναστῆ κατὰ τοῦ ἀτυχοῦ Ἴταλοῦ.

Τίς ἄρα ἔσται ἡ τύχη του;

Ὁ Βαλπρέδας οὐδέποτε ἐπέσυατο ποθῶν τὴν πατρίδα του, ἐπανειλημμένως δὲ ἀπετάθη πρὸς τοὺς Προξένους τῆς τε Τύνιδος καὶ τῆς Τριπόλεως· ἀλλ' εἴτε ἐξ ἀδιαφορίας τούτων, εἴτε ἐξ ἄλλης αἰτίας, οὐδέποτε περιήλθεν εἰς χεῖράς του οὐδὲ λέξις πρὸς ἀπάντησιν τῶν αἰτήσεων του.

Ὅτε ἠγγέλθη αὐτῷ ἡ προσεχὴς ἀφίξις δύο Ἴταλῶν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Βουρνοῦ, τὴν εἶδῃσιν ἤκουσεν ἐνεός. Ὅτε μᾶς εἶδε, μᾶς κατησπάσθη καὶ χεῖμαρροι δακρῶν ἀνέβλυζον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, ἅμα δὲ ὡς ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ τοὺς λυγμούς του, μᾶς ἠρώτησεν ἂν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ πατρίς, γενομένη μεγάλη καὶ ἰσχυρά, τὸν ἐλησμόνησεν. Ἡμεῖς ἀπηυθύναμεν αὐτῷ ἐνθαρρυντικὰς τινὰς λέξεις, αἵτινες ἐφάνησαν παρκαυθήσασαι αὐτόν.

Αἱ περιστάσεις ὑφ' αἷς εὗρομεν αὐτὸν διατελοῦντα ἐν Βουρνοῦ, ἦσαν δυσχερεῖς καὶ ἐξαιρετικαί. Αὐτὸς οὗτο, ὡμολόγησεν ὅτι λίαν ἀσυνέτως θὰ ἐπράττομεν ἂν ἐπειρώμεθα τι ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεώς του, διότι θὰ ἐκινδυνεύομεν νὰ συμμερισθῶμεν τὴν τύχην του.

Ἡ ἐσχάτη αὐτοῦ πενία ἐκίνησε τὸν οἰκτον ἡμῶν. Τῷ ἐνεχειρίσκαμεν ἱκανὸν χρηματικὸν ποσόν, πείσαντες αὐτὸν ὅτι τὸ δῶρον αὐτὸ τῷ ἐστέλλετο ὑπὸ σ ε β α σ τ ο ὕ π ρ ο σ ὡ π ο υ. Ἡ τοῦ ἀποχωρισμοῦ σκηνὴ ὑπῆρξεν ἀληθῶς τραγικὴ· ἡμεῖς ἀποχαιρετίζοντες αὐτὸν τῷ ὑπεσχόμεθα ὅτι θέλομεν ἐκλιπαρήσει τὸν τε Βασιλέα καὶ τὴν Κυβέρνησιν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεώς του, ἐκεῖνος δὲ, προσφωνῶν ἡμᾶς, κατόρθωσεν ἐν λυγμοῖς νὰ συναρθρώσῃ λέξεις τινὰς ὑπὲρ τῆς Ἴταλίας. Ἀτυχῆ Βαλπρέδα! . . . Μετὰ τοῦτο ἐκεῖνος μὲν ἐπανεκάμψεν εἰς τὴν ἀπελπισίαν, ἡμεῖς δὲ ὠδεύσαμεν πρὸς τὸ βασίλειον τοῦ Κανό.

Ἐπεθύμομεν νὰ ἔχω καιρὸν καὶ κάλκμω, ἔξοχον, ὅπως ἐπιχειρήσω τὴν περιγραφὴν τοῦ Βασιλείου τούτου, ὅπερ, καὶ περ περιστοιχιζόμενον ὑπὸ φυλῶν ἀγρίων, εἰς τοιοῦτον εὐρίσκεται βαθμὸν πολιτισμοῦ, ὥστε καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ αὐτῇ ἠδύνατο νὰ λογισθῆ οὐχὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις.

Τὸ βασίλειον τοῦ Κανό εἶναι ἡ χώρα τῆς εἰρήνης καὶ τάξεως. Οὐδεὶς ὁ μὴ ἀποζῶν ἐκ τῆς ἐργασίας του. Οὐδεὶς ὁ μὴ ἐπιδιδόμενος εἰς ἐμπορικὴν τινα ἐπιχείρησιν. Ἡ χώρα εἶναι πολυκνηρωποτάτη πανταχοῦ ἐγείρονται συμπλέγματα καλυβῶν, εἰς οὐ μείζονα τῶν ἑκατὸν μέτρων ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν, τὸ δὲ πανταχόθεν ἀκμαῖον τῶν ἀγρῶν ἀγγέλλει τὴν ἄκραν τῶν κατοίκων φιλοπονίαν. Ἡ πρωτεύουσα ἀριθμεῖ ἐπέκεινα τῶν 50,000 κατοίκων· καὶ παρέχει μὲν σύμπασα θέαμα ποικιλώτατον, ἀλλὰ μάλιστα λόγου ἀξία ὑπάρχει ἡ ἀγορά. Ἐν τῷ πλήθει τῶν πωλητῶν παντὸς εἶδους προϊόντων τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς, συστρέφεται παντοῖους ποιοῦν ἐλιγμούς γοργότατον σμῆνος ἀγοραστῶν ἐκ μεμκρυσμένων ἐρχομένων χωρῶν καὶ λαλοῦντων γλώσσας ἀγνώστους. Ἀπὸ τοῦ Κανό ἀπελθὼν, ἀπεκόμησα τὰς ἀρίστους τῶν ἐντυπώσεων, πεισθεὶς ὅτι τὸ βασίλειον τοῦτο κέκληται εἰς μέγαν προορισμόν.

Ἡ εἰς Κανὸ εἴσοδος τυγχάνει δυσκολωτάτη τοῖς Εὐρωπαϊοῖς, διότι τὰ βόρεια σύνορα αὐτοῦ καθίστανται σχεδὸν ἀδιάβατα, τὸ μὲν διὰ τὴν παρουσίαν τῶν Βεδουίνων τῆς ἐρήμου, τὸ δὲ δι' ἐκείνην τῶν ἀράβων τοῦ Γαδαμέ. Ἀλλ' ἅπαξ τις διαβάς αὐτὰ, παρ' οὐδενὸς ἐρωτᾶται τίς εἶναι, πόθεν ἐρχεται, τίνα πρεσβεύει ἠρησιεῖαν, ποῦ πορεύεται, καὶ τί ζητεῖ. Πᾶς τις, εἴτε Μουσουλμάνος, εἴτε μὴ, δύναται, διολισθαίνων ἐν τῷ ἀλαλάζοντι πλήθει, νὰ σπουδάσῃ ἀνέτως τὰ ἔθιμα, τὰς συναλλαγὰς, τὰς ἰδέας τῶν κατοίκων, οὐδενὸς ἐπισπώμενος τὴν προσοχὴν.

Ὅρος τις ὁμῶς τυγχάνει πρὸς τοῦτο ἀπαρτίτης· ὁ διελθὼν τὰ σύνορα δὲν πρέπει νὰ φέρῃ Εὐρωπαϊκὸν ἱματισμόν, διότι τότε προκαλεῖ τὴν γενικὴν περιέργειαν καὶ διεγείρει τὸν ἠρησιεὺτικὸν φανατισμόν, ὅπερ δύναται νὰ περιχάγῃ αὐτὸν εἰς κίνδυνον.

Μετὰ τὸ Κανὸ ἐπεσκέφθημεν τὸ βασίλειον Νοῦπε, τὸ ἐσχάτον, οὐ τὸ κράτος ἐκτείνεται ἄχρι τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Καθ' ὁδὸν διήλθομεν διὰ φυλῶν ἀγρίων καὶ ὄρεσιβίων, ὧν ἅμφω τὰ φύλα διάγουσιν ἐν ἀπολύτῳ γυμνότητι. Τὸ βασίλειον τοῦτο συναλλάσσεται συνήθως μετ' Ἀγγλῶν, συνεχῶς ἀπὸ δυσμῶν ἀφικνουμένων. Ὁ Σουλτάνος τοῦ Νοῦπε ὑπεδέξατο ἡμᾶς προσηνέστατα καὶ δὴ καὶ φιλικώτατα.

Ἡμέραν τινα διετρίβομεν παρὰ τῷ βασιλεῖ, ὅτε ἤχθησαν ἐνώπιον τῆς Α. Μ. ὁ υἱὸς ἐτέρου Βασιλέως καὶ πολλοὶ ἄγριοι, αἰχμηλωτισθέντες κατὰ τινα τῶν ἐσχάτως διεξαχθέντων πολέμων. Ὁ αἰχμηλωτὸς βασιλόπαις οὐδὲν ἄλλο ἔπραττεν ἢ νὰ ἐπιπάσῃ τὴν κεφαλήν διὰ χώματος, ζητῶν εἰρήνην καὶ ἔλεος. Ἀλλ' οὐδὲν ἤττον δεινὴ ἐπεκρέματο ἐπὶ τὴν κεφαλήν τῶν αἰχμηλωτῶν τούτων ἡ ποινὴ κατὰ τὸ πολεμικὸν τῆς χώρας δίκαιον. Δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡμεῖς ἐζητήσαμεν εὐκαιρίαν ὅπως λαλήσωμεν τῷ Βασιλεῖ ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλ' εὐθετος στιγμὴ παρουσιάσθη μόνον τῇ ἐπαύριον.

Εὗρομεν αὐτὸν γευματίζοντα· τῷ ἐλκλούμεν δὲ περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ Βασιλέως ἡμῶν καὶ περὶ τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος μας, οἱ δὲ λόγοι ἡμῶν, φαίνεται, ἰσχυρὰν τῷ ἐνεποίησαν αἴσθησιν· διὸ μᾶς ἐλάλησεν οὕτω:

— Κύριοι! Παρατηρήσατε μὴ τι εὐρίσκεται ἐν τῷ βασίλειῳ ἢ τῷ οἴκῳ μου δυνάμενον ν' ἀρέσκῃ τῷ ἡμετέρῳ Βασιλεῖ, διότι ἐπιθυμῶ νὰ τῷ τὸ ἀποστείλω, ὅπως συνάψω μετ' αὐτοῦ φιλίαν.

Ἐπὶ τούτῳ ἡ ἐσπευσμένη καὶ ὀμόφωνος ἀπάντησίς μας ὑπῆρξε:

— Μεγαλειότατε, οὐδὲν δῶρον ἔσται τόσῳ ἀρεστὸν τῇ καρδίᾳ τοῦ Βασιλέως μας, ὅσον ἡ εἶδῃσις ὅτι ὑμεῖς πρὸς τιμὴν του ἀπειμῆτε τὴν χάριν τῷ υἱῷ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῖς συναιχμαλώτοις του.

Ὁ Βασιλεὺς μετὰ βραχείαν σκέψιν ἀπεκρίνατο.

— Ναί, Κύριοι, θέλω χορηγήσει τὴν χάριν, διότι εἶναι ἀληθὲς ὅτι τῇ καρδίᾳ γενναίου βασιλέως ἔσται λίαν ἀρεστὴ ἡ σωτηρία τῆς ζωῆς ἐκείνων, οὓς ἡ δικαιοσύνη καταδικάζει.

Ἐκ Νοῦπε δύο εἰσὶν αἱ ἀγουσαι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν· ἡ μὲν διὰ τῆς ξηρᾶς, διατέμνουσα μικρὰ βασίλεια, ἡ δὲ διὰ τοῦ Νίγρα. Ἀλλὰ, τῆς πρώτης καθισταμένης ἀδιαβάτου διὰ τὸν ἀπὸ τριετίας διεξαγόμενον μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν Ἰλλόρη καὶ Ἰμπαθίου καταστρεπτικὸν πόλεμον, ἐτράπημεν ἐξ ἀνάγκης τὴν δευτέραν, τὴν διὰ τοῦ ποταμοῦ.

Πάσης περιγραφῆς ἀνωτέρα τυγχάνει ἡ ὑποδοχὴ, ἥς ἐτύχομεν παρὰ τῶν Ἀγγλῶν· πάσης ἐκφράσεως ἀνωτέρα ἐστὶν ἡ γενναϊοδωρία των. Ἴνα δ' εἶπω ὀλίγα ἐκ πολλῶν, αναφέρω μόνον ὅτι, ὅτε ὁ Διευθυντὴς τῆς μεγάλης ταύτης εταιρίας ἔμαθεν ἐν Ἀκάσσχ, ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τοῦ ὠκεανοῦ, ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς Ἐγάμ, πλεύσας δι' ἰδίου ἀτμοπλοίου μέχρις ἡμῶν, μᾶς παρέλαβε καὶ διεπεραιώσεν εἰς τὸν Ὠκεανόν, ἐνταῦθα δὲ προεμήθευσεν ἡμῖν πλοῖον, ὅπως πλεύσωμεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ διὰ γραμμάτων του ἔθηκεν εἰς τὴν διάθεσίν μας οἰονδήποτε ποσόν ἤθελε καταστῆ ἡμῖν ἀναγκαῖον.

Αἱ ἀποσκευαί μας εὐρίσκονται ἤδη ἐπὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ πλοίου Coanza ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰουλίου· θέλομεν δὲ καταπλεύσει εἰς Λίβερπουλ ἐντὸς δεκαημέρου.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ ἐπιστολή, ἣτις ἔμελλε

λε δυστυχώς να ἦ ἡ τελευταία ἦν ὁ ἀτυχής Μαρτεούτσης ἔγραψεν! Ἐπειδὴ δὲ περὶ τοῦ ἐνδόξου τούτου περιηγητοῦ ὀλίγα γινώσκουσιν οἱ πολλοί, εὐθετον νομίζομεν τὴν περίστασιν νὰ προσθέσωμεν βιογραφικὰς τινὰς περὶ αὐτοῦ σημειώσεις.

Ὁ Μαρτεούτσης ἐγεννήθη τῇ 13 Ὀκτωβρίου 1850 ἐξ εὐπόρων τῆς Ραβέννης γονέων· ἐσπούδασε δὲ τὴν ἰατρικὴν ἐν τοῖς πανεπιστημίοις τῆς Βολωνίας καὶ τῆς Ῥώμης. Ἄλλ' ἡ μεγάλη αὐτοῦ ψυχὴ, τὸ γοργὸν αὐτοῦ πνεῦμα, ἡ ρωμαλέα αὐτοῦ φύσις, ἔτεινον πρὸς εὐρύτερον δρίζοντα, ὃν καὶ εὐλόγως ἐπίστευσεν ὅτι εὗρεν ἐν τῇ γεωγραφίᾳ, συνεπικροτούντων καὶ πολλῶν εἰλικρινῶν αὐτοῦ φίλων.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον προσπαθήσας νὰ προσληφθῇ εἰς τὴν ἐκδρομὴν τοῦ μαρκησίου Ἀντινόρη, ἀπέτυχεν· ἀλλ' οὐδόλως ἐκ τούτου ἀποθαρρυνθεὶς, ἐνέμεινε τῇ προσφιλεῖ αὐτῷ ιδέᾳ, ἐσπούδασε τὴν Ἀραβικὴν, καὶ τέλος κατώρθωσε νὰ προσληφθῇ παρὰ τοῦ πολυκλαύστου Γκέσση, παρεπιδημοῦντος τότε ἐν Ῥώμῃ, εἰς τὴν ἐκδρομὴν ἣν οὗτος ἐπεχείρησεν· ἐν δὲ τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ «Σουδάν καὶ Γαλάς», διηγεῖται τὰ τῆς ἐκδρομῆς ἐκείνης, χωρησάσας μέχρι Φαδάση καὶ Φασόγλι.

Ἐπανακάμψας ἐκεῖθεν, ἐπανέλαβε τὰς ἐν τῇ Ἀφρικῇ περιηγήσεις ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἐκδρομῆς, ἣν τότε ἀπέστειλεν ἡ τῶν Μεδιολάνων Ἐταιρία ἐπὶ ἐμπορικῷ σκοπῷ εἰς Ἄβυσσινίαν, καὶ ἥς συμμετέσχον καὶ οἱ Βιάγκης, Γαλιαμπούης καὶ Βιγκόνης. Τὸ βιβλίον αὐτοῦ, ἐπιγραφόμενον «Εἰς Ἄβυσσινίαν», ἀφηγεῖται τὰ τῆς περιήγους αὐτοῦ ἀπὸ Μασάου-ας μέχρι τοῦ Κυανοῦ Νεῖλου.

Τέλος ἀνέλαβε τὴν τρίτην ἐκδρομὴν, ἣτις, διχάσασα τὴν Ἀφρικὴν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου μέχρι τοῦ Κόλπου τῆς Γουίνεας, ἔθηκεν αὐτὸν τε καὶ τὸν ἀριστον Μασσάρην εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐνδοξοτέρων τῆς Ἀφρικῆς ἐξερευνητῶν.

Φαίνεται ὅτι ἐν τῷ μνησθέντι κόλπῳ, ὅστις καθ' ὅλον τὸ ἔτος διατελεῖ πλήρης παντοειδῶν μiasμάτων, κατελήφθη καὶ ὁ ἀτυχής Μαρτεούτσης ὑπὸ τοῦ φονικοῦ πυρετοῦ, ὅστις μετ' ὀλίγον ἀπέκτεινε αὐτὸν ἐν Λονδίῳ, τῇ προτεραίᾳ τῆς ἡμέρας καὶ ἦν ἤλπιζε μετὰ μακρὰν περιήγησιν νὰ ἐπανίδῃ τὴν ἑκυτοῦ πατρίδα, ἣν τόσον ἠγάπησε.

Καθὰ γράφει ὁ Μασσάρης, παροξυσμὸς κατ' ἐπανάληψιν κατέλαβεν αὐτὸν ἐν Ἀφρικῇ καὶ κατὰ τὸν εἰς Ἀγγλίαν πλοῦν. Ὁ πλοῦς εἶχεν ἐξασθενήσει τὸν τολμηρὸν περιηγητὴν, ἀλλ' ὁ χαρμόσυνος λογισμὸς ὅτι ταχέως θ' ἀφικνεῖτο εἰς Ἰταλίαν, ὅπως δημοσιεύσῃ τὰ ἐξαχόμενα τῆς ἐπιχειρήσεώς του, ἐνεδυνάμου αὐτόν. Ὁ Μαρτεούτσης ἐτελεύτησε λοιπὸν, καθὰ προείρηται, ἐν Λονδίῳ, ταχθεὶς ἐν τῇ ἐνδόξῳ χορείᾳ τῶν ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης γενναίως ἀγωνισαμένων καὶ ἐνδόξως πεσόντων μαρτύρων.

Δ. Χ.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

Σύστημα Block. — Ἀνχνινώσκομεν ἐν τῇ «Καρτερίᾳ» τῶν Μεδιολάνων τὸ ἐξῆς.

Πλεῖστοι ἐκ τῶν ἐπισκεπτομένων τὸ σιδηροδρομικὸν τῆς ἐκθέσεως τμήμα, μετὰ περιεργεῖς παρατηροῦσι τὸ σχέδιον μυστηριώδους ἀμάξης, φερούσης δύο μόνον τροχοῦς καὶ τὴν ἐπιγραφὴν «Σύστημα Block». Εἶναι αὕτη ἐφεύρεσις τοῦ κ. Γ. Τεραδίνη, σκοποῦσα νὰ διαιρέσῃ σιδηροδρομικὴν τινὰ γραμμὴν εἰς τμήματα, ἐφ' ὧν νὰ καθίσταται ἀδύνατος ἡ συνάντησις δύο ὀγκῶν, οἰκνδῆποτε διεύθυνσιν καὶ ἂν ἔχωσιν αὐταί. Ἡ μηχανὴ αὕτη εἶναι ἀποτέλεσμα ἠλεκτρο-μαγνητικῆς συσκευῆς. Ὅταν ὀγκὴ τις εἰσέρχεται εἰς ἕκαστον τῆς ρηθέντων τμημάτων, ἡ ἐξέρχεται αὐτοῦ, δίδεται αὐτομάτως τη-

λεγραφικὸν τι σημεῖον εἰς δύο δίσκους, κειμένους εἰς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ τμήματος. Εἶτα ἐπέρχεται συριγμὸς, εἰδοποιῶν τὸν μαχνηκὸν ἂν τὸ τμήμα εἶναι ἢ δὲν εἶναι κενόν. Ἐὰν ὁ μηχανισμὸς οὗτος, ὅστις ἐνεκρίθη καὶ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἰταλίας, τεθῇ μετ' ἐπιτυχίας εἰς ἐνέργειαν, θὰ καταστῇ πολῦτιμος διὰ τὴν ἀνθρωπάτητα καὶ θὰ κλαίωμεν ἐφεξῆς ὀλιγώτερα τῶν σιδηροδρόμων θύματα.

Τὸ τηλεφῶνον κατάσκοπος. — Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ἐσκέφθησαν νὰ μεταβάλλωσι τὸ τηλεφῶνον εἰς ὠτακουστήν. Τὸ μικρόφωνον μεταδίδει τοὺς ἤχους χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ προσκολληθῇ τις τὸ στόμα εἰς αὐτό. Ἐτοποθέτησαν λοιπὸν εἰς δωμάτιόν τι μικρόφωνον, οὗ τὴν ὀπὴν ἐκάλυψαν διὰ λεπτοῦ χάρτου, ὅπως καταστῇ ἀφανές. Ἐν τῷ δωμάτιῳ τούτῳ ἐνέκλεισαν τοὺς συνενόχους ἢ συγγενεῖς κατηγορουμένων τινῶν· εἶτα ἀφῆκαν αὐτοὺς ἀνεπιτηρήσεως. Ἐν τούτοις ὑπάλληλός τις ἠκροάζετο τὰς συνδιαλέξεις, προσκολλῶν τὸ οὖς εἰς τὸ τηλεφῶνον. Ἡ πονηρία ἐπέτυχε θαυμασίως. Διὰ τοῦ μέσου τούτου πολλοὶ ἀξιοποιοὶ πράξεις ἀνεκαλύφθησαν, ἐνῶ ἄλλως καθίστατο ἀδύνατος ἡ τῆς ἀληθείας εὑρεσις.

Νῦν ὅμως, ἐρωτῶμεν, ὅτε αἱ ἐφημερίδες διεσάλπισαν τὸ τέχνασμα, δὲν θ' ἀνχνινώσωσιν αὐτὸ πάντες, μὴ ἐξακολουθῶν καὶ τῶν μελλόντων ν' ἀπατηθῶσιν δι' αὐτοῦ;

Χρωμοτριχώσις. — Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει φάρμακόν τι ἄρτι, κατὰ τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδας, ὑπὸ τοῦ διασήμευ ὁμοιοπαθητικοῦ ἰατροῦ Ἰακώβου Πειράνου ἀνακαλυφθέν, ὑπερ ἀπέδωκεν εἰς χιλιάδας φαλακρῶν πλουσίαν κόμην. Ἡ «χρωμοτριχώσις» ἐπιτυγχάνει θαυμασίως! Ἡ Φραγκίσκη Νόβελ, ἐτῶν 94, ἡ Σαλίκα Ρόκο, ἐτῶν 80 καὶ ὁ Γ. Βοναζεντούρας, γέρον ἐπίσης, ὀγδοηκοντούτης,

ἀνέκτησαν ἄπασαν τὴν κόμην τῶν χάρις τῆ χρωμοτριχώσεως. Τὸ ἐξαισίον τοῦτο φάρμακον, τὸ δυνάμενον νὰ καταστήσῃ εὐφορα καὶ τὰ μᾶλλον ἄγονα κranία, εὕρεσκειται εἰς Φλωρεντίαν καὶ πωλεῖται ἐντὸς πυξίδων, τιμωμένων φρ. 6,60.

Ἡ Σπογγαλιεία. — Ὁ ἐν Τριπόλει τῆς Βαρθαρίας Ἰταλὸς Πρόξενος διεδίδασεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν του τὰς ἐξῆς περὶ σπογγαλιείας πληροφορίας.

Οἱ σπόγγοι ὑπάρχουσιν ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τὰ παράλια τῆς Βεγγάζης, καὶ τῆς Κουρκούρας καὶ Τοβρούκ ἐν τῇ Κυρηναικῇ, ὡς καὶ εἰς τὴν Ζάουραν καὶ τὰ δυτικὰ σύνορα τῆς ἡγεμονίας ἐν Τριπόλει. Οἱ ὠραιότεροι καὶ λεπτότεροι σπόγγοι εἰσὶν οἱ τῆς Κουρκούρας καὶ τοῦ Τοβρούκ. Οἱ τῆς Ζάουρας καὶ Ζουάγκας εἰσὶ μετρίως ποιότητος. Οἱ χονδροειδέστεροι εὕρισκονται εἰς Τρίπολιν. Οἱ σπόγγοι τῆς Κουρκούρας καὶ τοὶ δὲν ἔχουσι τὴν λεπτότητα τῶν τῆς Συρίας, δύνανται οὐχ ἧττον νὰ παραβληθῶσι πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν μαλακότητά των.

Ἡ ἀλιεία αὐτῶν ἐν τοῖς ὕδασι τῆς Βεγγάζης γίνεται ἀπακλειστικῶς ὑφ' Ἑλλήνων· ἐν Τριπόλει δὲ ὑπὸ τε Ἑλλήνων καὶ Ἀράβων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος εἰς Τρίπολιν καταπλεόντων πρὸς σπογγαλιεῖαν πλοίων, ἀνέρχεται εἰς 8 ἢ 10 σκούνας, ἐγούσης ἐκάστης ὑφ' ἑαυτὴν 8 ἢ 10 πλοιάρια. Οἱ στολίσχοι τῆς Βεγγάζης συνίστανται ἐκ 15 ἢ 20 πλοίων μὲ ἀνάλογον ἀριθμὸν λέμβων. Ἡ ἀλιεία ἀρχεται τὸν Ἀπρίλιον καὶ λήγει ἐν Βεγγάζῃ μὲν τὸν Αὐγουστον, ἐν Τριπόλει δὲ τὸν Σεβριον.

Οἱ Ἕλληνες ἀλιεύουσι τοὺς σπόγγους κατὰ δύο τρόπους, διὰ τῶν σκαφάνδρων καὶ τῶν τρικινῶν· οἱ δὲ ἄραβες μόνον διὰ τῶν μηχανῶν τῶν δυτῶν. Ἐπὶ τῶν πλοιαρίων τῶν τρικινῶν οἱ ἀλιεῖς εἰσὶ δύο, ἐπὶ δὲ τῶν σκαφάνδρων, 8—10. Τὸ ἐτήσιον προῖόν τῶν

σπόγγων τῆς Τριπόλεως ἀνέρχεται εἰς 12, 000 ὀκάδας, τὸ τῆς Βεγγάζης δὲ εἰς τὸ διπλάσιον.

Ἡ σπογγαλιεία εἶναι ἐλευθέρα καθ' ἅπασαν τὴν παραλίαν τῆς Τριπόλεως· μόνον ἡ Ὄθωμανικὴ κυβέρνησις λαμβάνει ὄφρον ἀλιευτικὸν ἐκ 4 λιρῶν παρ' ἐκάστης λέμβου τριανοφόρου καὶ 32 παρ' ἐκάστης σκαρηνδροφόρου. Τὸ προϊόν τῆς ἀλιείας μεταφέρεται εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔνθα παρασκευάζεται διὰ τὰς ποικίλας χρήσεις, δι' αἷς ἐν Εὐρώπῃ οἱ σπόγγοι προορίζονται.

Καθ' ἅπασαν τὴν παραλίαν τῆς Τριπόλεως, μετὰ τὴν τρικυμίαν, τὰ κύματα ἐξωθοῦσι πρὸς τὴν ἀκτὴν σπόγγους, οὓς συλλέγουσιν οἱ ἰθαγενεῖς καὶ πωλοῦσιν ἐπικερδῶς εἰς τὰς ἀγοράς τῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίως τῆς Γαλλίας.

Καλὸν ὑπολαμβάνω καὶ κατ' ἐξοχὴν ἀναγκαῖον, ἵνα, ἔνεκα τῆς μεγίστης ἐν Εὐρώπῃ χρήσεως τῶν σπόγγων, ἡ ἀλιεία αὐτῶν ὑποβληθῇ εἰς κανονισμοὺς αὐστηροὺς ἐν Τριπόλει. Ὅπως ἐξασφαλισθῇ τὸ μέλλον τῆς τοιαύτης βιομηχανίας, ἀνάγκη νὰ ἐμποδισθῇ ἡ ἀδιάκοπος τοῦ φυσικοῦ τούτου προϊόντος κατὰστροφή, ἀφοῦ αὐτὸ εἶναι πηγὴ πλούτου διὰ τὴν ἡγεμονίαν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀφορμὴ ἀξίωσης τῆς ἐν τοῖς λιμέσι τῆς ἡγεμονίας ναυτικῆς κινήσεως. Κάλιον διαρρυθμιζομένη ἡ ἀλιεία αὕτη, ἠδύνατο νὰ καταστῇ μᾶλλον προσοδοφόρος, ἄνευ κινδύνου ἐξαντλήσεως τοῦ προϊόντος.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἡ ΑΠΑΘΗ ΜΟΥ.

Δὲν ἀγαπῶ! ἐτόλμησα νὰ εἶπω γηθοσύνης.
Δὲν ἀγαπῶ! τετέλεστα! εἶναι τρελλός, ἐκεῖνος
Ὅστις πιετῶς ἐρεῖ.

Παρῆλθε πλέον, ἔσθεσον ὁ ἔριος ὁ φλογώδης,
Ἐφυγεν ὡσπερ κάλυκος ὁσμὴ ἀρωματώδης
Μὴ τὰ χροσὰ πτερά.

Δὲν μὲ προοῦσι βλέμματα, εἶπον, ἀθρᾶς παρθένου,
Οὐδὲ μὲ θέλγουν δάκρυα προσώπου ἐρωμένου,
Εἶν' ὄλ' ἀτιμὸς κενός.

Ἐσβέσθ', εἶπον, τὸ πάθος μου καθὼς ἀστὴρ διάττηνι,
Εἶμ' εὐτυχής! ἐντρύφημα θὰ μ' εἶναι νῦν ὁ Πλάτων
Καὶ ὁ Λουκιανός!

ὦ! προτιμώτερον σοφὸς παρὰ ἠπατημένος,
Σκυρτικός, καλλίτερον παρὰ ἐρωτευμένος
Καὶ γάνων τὸν καιρὸν.

Τὰ δάκρυα ἐθόλωσαν πολλὸν τοὺς ὀφθαλμούς μου!
Τὸ στήθος μου πιέζεται ἀπὸ τοὺς στεναγμούς μου,
Ἄπληδῆσα ἐρών!

Ἐνόμισα πῶς δύναμαι νὰ ζῶ ἄνευ καρδίας!
Ἄνευ ελαίου ἔζησε ποτὲ τὸ πρῶς λυγίας,
Τὸ σῶμ' ἄνευ ψυχῆς;

Ἀπάτη!... Μὲ ἠτένισε βλέμμα τι πῦρ ἐγκλείον,
Ἐν χεῖλος μ' ἐμειδίαζεν ἦδου, κ' ἐγὼ θακρούων
Στενάξω ἐξ ἀρχῆς!...

ΛΥΣΙΣ

τοῦ ἐν τῷ προηγ. φυλλαδίῳ αἰνίγματος

Χαρὰ—ἀρὰ—ἄρα—κάρα.

Αἴσις τοῦ Γρίφου

Ὁ φθόγος ἔχει ἐν προτέρημα, διότι τῆκει
τὸν φθοροῦντα.

ΑΙΝΙΓΜΑ

Εἶμαι νῆσος, ἀναγνώστα, ἐκ τῶν νήσων τῶν γριω-
[στῶν σου.

Ἄλλ' ἀκέφαλος ἂν μείνω, πῶς θὰ μεταμορφωθῶ!
Ἐν τετράποδον θὰ γῆς, φίλε μου, ἐνώπιόν σου,
Καὶ θὰ τρέχω εἰς τοὺς λόφους, παρὰ σοῦ ἂν δὲν εἴθῃ.

ΛΟΓΟΓΡΙΦΟΣ.

Ἄν Εὐα ρ ἔτη σ εὐ δαίμων οἱ Ἄδεν
ὕπ' ἀρχῆ.